Numărul 317 29 octombrie 2001 8 pagini 4.000 lei

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație şi idei de larg interes național

COMUNICATUL
Senatului Universității *Spiru Haret*
cu privire la dezinformarea gravă a opiniei publice şi a Guvernului României, de către ministrul educației şi cercetării, referitoare la depăşirea cifrei de şcolarizare

Senatul Universității *Spiru Haret*, întrunit în şedință extraordinară în ziua de 24 octombrie 2001, luând act, cu surprindere şi indignare, de grava dezinformare a opiniei publice şi a Guvernului României cu privire la depăşirea cifrei de şcolarizare la Universitatea noastră, inițiată şi promovată de ministrul educației şi cercetării la posturile de televiziune şi în presă, a adoptat următorul comunicat pe care îl publicăm în pagina 3.

Uniunea dinastică a Țărilor Române

Acad.prof. Răzvan THEODORESCU

În jumătatea de secol dintre 1550 şi 1600 n-au lipsit acele elemente cu totul noi ale vieții istorice româneşti care au făcut posibil momentul Mihai Viteazul şi care au putut înrâuri durabil mentalul colectiv al timpului şi cel al posterității imediate. Începutul regimului dominației turceşti, cu acea autonomie ce a condus, treptat, spre ceea ce numesc îndeobşte „mentalitatea tranzacțională" a românilor; dispariția unei părți însemnate a vechii boierimi din timpuri medievale, cu celebrele „tăieri" iscate de un Alexandru Lăpuşneanu sau de un Mircea Ciobanu, intrate în literatura noastră clasică; mai apoi, noutatea plină de consecințe, nu doar politice şi întru totul lămuritoare pentru momentul Mihai Viteazul –, a urcării unui domn de origine munteană în scaunul Muşatinilor, a căror lungă tradiție voievodală o întrerupea astfel (este cazul lui Petru Şchiopul în 1574, aşadar cu un sfert de veac înainte de intrările triumfale ale lui Mihai Vodă în Alba Iulia şi Iaşi), ca şi, puțin mai târziu, ascensiunea unui domn din Moldova pe tronul Basarabilor (Ştefan Surdu în 1591, la câțiva ani numai de începutul domniei lui Mihai Viteazul la Bucureşti) sunt doar câteva din acele elemente politice externe şi interne ce

schimbau sensibil peisajul istoric românesc, rupându-l de tradiția independenței, dar şi de aceea a separatismului din evul de mijloc.

Dacă aş dori să găsesc o posibilă emblemă pentru acel timp, ea va fi o informație literară despre o operă de artă vizuală: este vorba despre dispărutul portret al lui Ştefan cel Mare al Moldovei ce se găsea în iatacul domnesc al curții din Bucureşti a lui Alexandru al II-lea Mircea, unde îl vedea, în 1574, un peregrin polon şi care va fi provenit dintr-o galerie de înaintaşi iluştri, înrudirea Muşatinilor cu Basarabii fiind cunoscută şi, nu o dată, eclatantă –, de unde venea şi portretul celebru al lui Vlad Țepeş, înaintaşul direct al Mihneştilor, ajuns într-o „Wunderkammer" habsburgică din Ambrasul Tirolului.

Într-un timp în care se închega, pentru mai bine de un deceniu, între 1574, chiar şi 1591, acea autentică „uniune dinastică" a Țării Româneşti şi a Moldovei, realizată tocmai de un Alexandru al II-lea Mircea, de un Petru Şchiopul şi de un Mihnea al II-lea, viitorul „Turcit", pregătind nemijlocit momentul Mihai Viteazul coborâtor el însuşi, aidoma Mihneştilor, din Vlad Dracul, pe o linie ce mergea de la un alt Vlad, Călugărul, la Pătraşcu cel Bun – sau deceniile de alternativă stăpânire a celor două țări române de către Movileşti sau de un Radu Mihnea, prezența în casele domneşti bucureştene a portretului ştefanian „zugrăvit pe lemn, după obiceiul vechi", capătă valoare de simbol.

Scutul creştinătății

✝P.F. TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Unitatea de credință se confundă adeseori cu unitatea de neam, fie în Transilvania, fie în Muntenia, fie în Moldova.

Deşi despărțiți vremelnic, prin hotare artificiale, înaintaşii noştri de dincoace şi de dincolo de munți au păstrat vie conştiința de neam şi au luptat împreună pentru apărarea ființei naționale de atâtea ori grav amenințată de cotropitori, izbutind să înfăptuiască unirea politică a celor trei provincii sub sceptrul lui Mihai Vodă Viteazul.

Epoca deschisă de unirea statală a țărilor româneşti la Alba-Iulia, sub neînfricatul voievod Mihai Viteazul, pornit din Craiova banilor olteni spre a împlini cel dintâi idealul sfânt al poporului nostru a fost una de încununări nemuritoare pentru apărarea ființei naționale. O dată cu unirea politică a românilor, el a statornicit la Alba-Iulia şi a înzestrat cum se cuvine vechiul centru bisericesc mitropolitan. Timp de secole Mitropolia Ortodoxă Română a Transilvaniei, cu reşedința la Alba-Iulia, a fost vatra de lumină de unde a iradiat graiul românesc şi forța de păstrare a conştiinței unității româneşti.

De veşnică cinstire şi mărire sunt faptele şi martiriul lui Mihai Viteazul, unificatorul dintâi al tuturor românilor, cel ce a înțeles povețele Sfântului Apostol Pavel „toți să vorbiți la fel şi să nu fie dezbinări în mijlocul nostru; ci să fiți cu totul uniți în acelaşi cuget şi în aceeaşi înțelegere"; el ce a făptuit cu prețul vieții sale pământeşti întruparea dintâi a României binemeritată nu doar din partea noastră, a românilor, ci din partea întregii creştinătăți europene, slava şi cinstirea de care se bucură în lumea drepților.

Să mulțumim lui Dumnezeu că a învrednicit neamul nostru cu un aşa bărbat vrednic, neînfricat, înzestrat cu o gândire politică de o modernitate uimitoare, să aducem slavă Tatălui Ceresc pentru că ni l-a dat pe cel pe care istoria lumii l-a numit Mihai Vodă Viteazul, pe cel a cărui pildă urmând-o, peste secole, am reuşit să înfăptuim statul național şi unitar România.

Legitimația de maghiar

În contradicție cu principiile dreptului internațional

Prof.univ.dr. Constantin VLAD

Fără îndoială, politica europeană a consemnat, în vara anului 2001, impactul pe care votarea Legii statutului maghiarilor din afara granițelor Ungariei l-a avut asupra relațiilor dintre statele central-europene. Deşi aflată între două zone cu mare potențial conflictual – spațiul ex-sovietic şi cel ex-iugoslav – această parte a continentului s-a adaptat la condițiile post-război rece fără probleme deosebite. Țările menționate au luat calea economiei de piață, democrației şi statului de drept, au optat pentru intrarea lor în NATO şi în Uniunea Europeană. Asemenea orientări majore în dezvoltarea internă şi în politica lor externă au determinat o evoluție în general pozitivă a raporturilor reciproce dintre aceste țări.

Actul legislativului de la Budapesta a adus elemente noi, deloc neglijabile ca afect imediat şi de perspectivă, în această evoluție. Unele state, cum sunt România şi Slovacia, şi-au exprimat dezacordul atât față de modul cum legea în cauză a fost adoptată, fără o consultare prealabilă, adecvată, cu țările vecine, cât şi pentru conținutul ei, care cuprinde elemente clare de extrateritorialitate şi introduce discriminări economice şi sociale pe criterii etnice între diferite categorii de cetățeni ai statelor respective. Rămâne de văzut dacă consultările bilaterale avute în vedere vor fi în măsură să dezamorseze potențialul de neînțelegere, controversă, chiar de tensiune pe care noua lege maghiară îl aduce în relațiile româno-ungare, respectiv în cele ungaro-slovace. Alte țări: – Ucraina şi Croația, – găsesc potrivită inițiativa ungară şi-şi declară intenția de a adopta măsuri asemănătoare în favoarea conaționalilor lor trăind în alte state. Astfel, în regiune apare un fenomen de multiplicare a soluției promovate de Budapesta în problema formelor şi mijloacelor de protecție a identității minorităților naționale

(Continuare în pag.6)

• În sprijinul pregătirii studenților: cursuri şi alte lucrări didactice apărute în anul 2001 în Editura Fundației *România de Mâine*
Pagina 2

• Dezvoltarea economică durabilă, o strategie pe termen lung
Pagina 4

• Secția cultural - artistică a tvRM anunță selecționarea din rândul studenților Universității *Spiru Haret* a mai multor categorii de artişti amatori, în ziua de 4 noiembrie 2001, Şos. Berceni nr.24

• Biblioteca lui Marin Sorescu
Pagina 5

• Studenți ai Facultății de Marketing şi Comerț Exterior în primul stagiu de pregătire în Anglia
Pagina 6

• Programul Televiziunii *România de Mâine* (tvRM)
Pagina 7

• Din viața cotidiană a Universității *Spiru Haret*
Pagina 8

Consultații pentru studenți

O VIZIUNE EUROPEANĂ ASUPRA LITERATURII

Conf.univ.dr. Valeriu RÂPEANU

Afirmarea lui N. Iorga pe tărâmul criticii literare româneşti, începând cu anul 1890, a marcat un moment crucial, calitativ nou în evoluția de o jumătate de secol a acestui domeniu. Trecuseră cincizeci de ani de la apariția primului program literar românesc în adevăratul înțeles al cuvântului, şi anume programul *Daciei literare*. Titu Maiorescu începuse o nouă direcție la baza căreia stătea spiritul critic, despărțind cu energie şi hotărâre apele valorii de nonvaloare, C. Dobrogeanu-Gherea afirmase un nou ideal care se impusese fără să creeze o şcoală de calitatea „Junimii". Cei doi se înfruntaseră în cadrul celei dintâi polemici de principiu în literatura română. N. Iorga nu se raliază unuia din ei împotriva celuilalt. Scrie articole elogioase despre *Rolul Junimei în literatură*[1] şi despre Ion Gherea[2]. Sublinia deopotrivă faptul că revista junimistă „reprezenta bunul simț în literatură. Gândiți-vă la ce era literatura când – acum 25 de ani – cercul Maiorescu a început să purifice aerul încărcat de miasmele scribomaniei fără frâu şi veți vedea ce a putut face *Convorbirile* şi recunoştința ce le-o datorăm", socotindu-l, în acelaşi timp, pe „Gherea un înainte-mergător, unul din oamenii aceia cari, cheltuind mult talent şi întrebuințând muncă stăruitoare, izbutesc să deschidă calea unui nou gen literar".

Recunoscând cu francheță, fără rezerve chiar, rolul avut de cei doi mari critici ai timpului său, N. Iorga nu devine exponentul niciuneia din aceste direcții. El aduce în critica practicată începând din 1890 o perspectivă radical nouă, originală: literatura română nu mai este o entitate, nu se raportează doar la timpul prezent şi la istoria ei. Este văzută, judecată şi apreciată în funcție de stadiul literaturii europene. Pentru prima dată un intelectual român situează literatura țării sale într-un context universal, subliniind mai cu seamă decalajele. În acelaşi timp, prin articolele şi studiile sale, N. Iorga conturează prima viziune românească asupra culturii universale, şi aceasta încă de la sfârşitul secolului trecut. Intrăm în acel moment într-o fază nouă a criticii literare româneşti, şi anume raportarea literaturii române la cultura europeană şi – în acelaşi timp – literatura este văzută, fie prin structurile tematice (*Iubirea în literatura română*), fie prin atitudinile fundamentale ale existenței (*Pesimismul la artist*), fie prin evoluția unor genuri (roman, teatru), a unor curente (realism, naturalism), a unor creatori (Ibsen, Sudermann).

A făcut (între 1890-1894) critică (cea mai concludentă prezență pe acest tărâm fiind intervenția în polemica provocată de *Năpasta* lui Caragiale), dar mai ales critică în care „a pus sub semnul întrebării" literatura de până la el, prin studii monografice asupra unora din scriitorii reprezentativi ai secolului, prin sinteze asupra dezvoltării unor genuri literare. Nu printr-o iconoclastă demolare a valorilor constituite, nu printr-un refuz global a ceea ce literatura noastră dăduse până atunci, iar conştiința publică şi opinia critică selectaseră. Dar nici printr-o acceptare servilă a tot ceea ce receptase acest cititor pătimaş cu o curiozitate ieşită din comun. Elogiul patetic pe care îl făcea lecturii nu era sinonim cu asimilarea pasivă, ci cu o riguroasă şi precoce selecție a valorilor.

Iorga n-a citit în adolescență şi în tinerețe mult, el a citit dintr-o perspectivă critică. Nu numai setea de lectură îl caracterizează, ci o pătrunzătoare şi timpurie putere de selecție a valorii de non-valoare, a modernității de ceea ce era vetust, a literaturii ce rămâne în perspectiva timpului doar cu o semnificație istorică de cea care dobândeşte perenitate. Nici negație teribilistă, juvenilă, nici genuflexiune în fața ierarhiilor de până atunci.

Care au fost, după opinia noastră, trăsăturile personalității lui N. Iorga ce l-au făcut să intre în arena criticii rostind cu atâta îndrăzneală adevăruri categorice, surprinzătoare, nu numai asupra unui scriitor sau altul, ci asupra evoluției şi stadiului de până atunci al literaturii române, văzută – pentru prima dată în istoria criticii româneşti – în legătură cu literatura universală? În primul rând, cultura sa, orizontul său literar care, între 1890-1900, se ridică la cotele cele mai înalte, chiar în comparație cu confrații şi magiştrii epocii. Judecățile pe care le dădea atunci N. Iorga atât asupra scriitorilor, cât şi asupra evoluției genurilor, erau investite cu perspectiva omului cult care compară cu ceea ce literatura universală produsese până la el. Ceea ce nici un critic dinaintea sa nu realizase, chiar când, asemenea lui Titu Maiorescu, rostise cele mai drastice sentințe şi spusese „În lături!" unor direcții ale culturii noastre. Pare ciudat, mai ales pentru cei ce au derulat invers filmul activității critice a lui N. Iorga şi anume, de la sfârşit la început (nemaiajungând uneori la acest început), sau care îl cunosc prin ceea ce alții au spus despre el, că dominanta acestei prime perioade a criticii sale a fost confruntarea literaturii române cu literatura europeană, în numele unei necesități de sincronizare. Sau cum spunea în limbajul juvenil al debutului: „Trebuie să citim pe streini, să-i imităm dacă nu voim să ne piară literatura. Să ne adaptăm la mediu în literatură, cum am făcut în organizarea politică. Această întrebuințare însă a elementului strein să se facă în chip inteligent: plagierea niciodată, ci neapărata asimilare, organizarea acestor elemente" (*Literatura națională*, 18 martie 1890).

(Continuare în pag. 5)

În premieră națională:

Teatrul Laser din București

Ing. Michael ELKER
Managerul general al SC ELKER INDUSTRIES

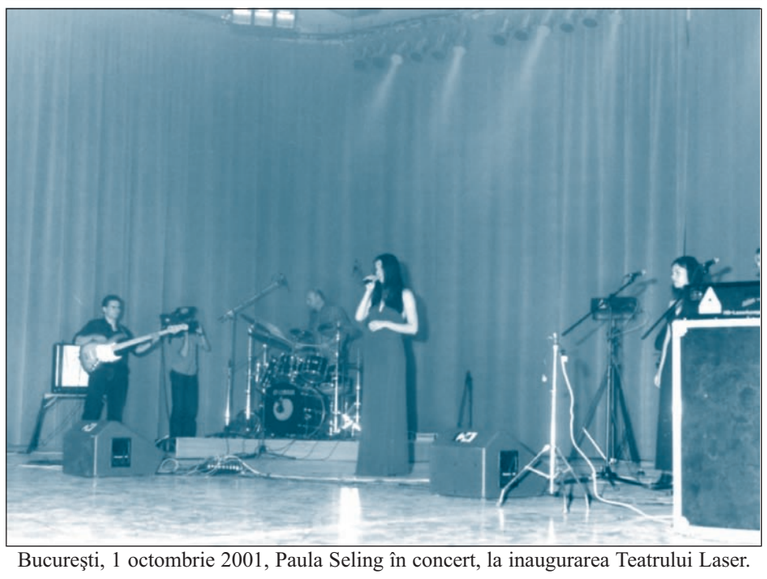

București, 1 octombrie 2001, Paula Seling în concert, la inaugurarea Teatrului Laser.

La 1 octombrie, în Amfiteatrul-studio al Universității *Spiru Haret* a avut loc un eveniment deosebit - inaugurarea în premieră națională a Teatrului Laser din București, ca o nouă formă de exprimare, care combină muzica, artele frumoase, grafica tridimensională generată de computer și razele laser.

Demonstrația spectacol cu laser a introdus spectatorii într-o lume plină de imagini și culori vii, cu dimensiuni de neimaginat, în care muzica pare a fi pictată pe o pânză de păianjen și a fost apreciată ca o nouă și inedită expresie metropolitană a Bucureștilor.

Sistemul video și cel audio, înalta tehnologie, muzica, razele laser, focurile de artificii și efectele speciale fac din acest proiect cultural ceva cu totul special pentru publicul spectator.

Amfiteatrul-studiou în care vor avea loc spectacolele are 700 de locuri și este amplasat în mediul foarte primitor al Universității *Spiru Haret*, care este aproape de stația de metrou „Apărătorii patriei" (Șos.Berceni nr.24).

Teatrul Laser din București va prezenta în fiecare zi spectacole transmise în direct de Postul de televiziune *România de Mâine* (tv.RM), care vor include muzică live, aranjamente muzicale, soundtrack-uri originale, dansatori, grafice, proiecții dia, proiecții video, ecrane de apă, ecrane de gauzette, efecte speciale și raze laser. De asemenea, Teatrul Laser va fi folosit pentru lansări de CD-uri, lansări de produse, prezentări de companii, de evenimente culturale, politice sau de altă natură, în care laserul și focul de artificii vor fi efectele speciale magice. Totodată, spectacolele sponsorizate vor scoate în evidență siglele companiilor, prin grafica laser și efecte speciale.

Spectacolele vor începe în fiecare zi la ora 19.30, mai puțin zilele de luni și marți, și vor avea o durată de 1-2 ore. Primul spectacol va avea loc la 1 noiembrie 2001.

Toate aceste argumente demonstrează că proiectul cultural inițiat este un proiect futurist, inovator și sofisticat, ce va marca începutul unei noi ere și filosofii în domeniul spectacolelor și al publicității.

Oaspeți de seamă la Facultatea de Medicină Veterinară

Vizita profesorului universitar francez de origine română, Paul Popescu

Acest început de an universitar a fost marcat la Facultatea de Medicină Veterinară de un eveniment cu o încărcătură didactică și emoțională aparte.

Cursul inaugural de citogenetică a fost susținut în fața studenților într-o ambianță academică de înaltă rigoare de un reputat profesor universitar, cercetător științific francez, de origine română, Paul Popescu, format la înalta școală românească de medicină veterinară.

De altfel, în peisajul activității didactice de la Universitatea *Spiru Haret* asemenea momente și-au dobândit de mult dreptul la o autentică tradiție, reprezentând o constantă care-i conferă un atu puternic în competiția pentru realizarea unui învățământ de calitate, performant, la nivelul standardelor europene și internaționale. Fiind singura universitate din România membră a Alianței Universitare pentru Democrație (AUDEM), Universitatea *Spiru Haret* a beneficiat din plin de programele oferite de aceasta, de schimbul de visiting professors și de studenți, de întâlnirile organizate în cadrul acestui for academic, ceea ce a însemnat o largă deschidere către cunoașterea și preluarea a tot ceea ce constituie informație de actualitate, experiență în domeniile didactic, pedagogic, al cercetării științifice și al culturii pe plan mondial. Este aceasta nu doar o adevărată provocare, ci și una din șansele pe care le oferă Universitatea *Spiru Haret* deopotrivă cadrelor didactice, pentru perfecționarea procesului de învățământ, având la dispoziție alți termeni de comparație, metode și tehnici moderne de predare, studenților, pentru a putea mai lesne pătrunde într-un fascinant univers al cunoașterii.

De o atare șansă au beneficiat profesorii și studenții de la Facultatea de Medicină Veterinară, onorați de vizita profesorului univ. dr. Paul Popescu din Franța, care a susținut timp de două săptămâni cu persuasiune incitante prelegeri dintr-un domeniu la fel de incitant, cum este genetica biochimică și citogenetică. Autor al 150 de lucrări, din care 74 elaborate singur sau în colaborare, 12 lucrări de popularizare și 64 de comunicări științifice, membru al unor prestigioase asociații profesionale – European Citogeneticits Association (E.C.A.) –, organizatorul multor manifestări științifice din Franța, cum sunt Colocviul European de Citogenetică a Animalelor Domestice, Masa rotundă cu tema Controlul Genetic al Meiozei din cadrul Congresului Internațional de Științe Fiziologice, prof. univ. dr. Paul Popescu aduce

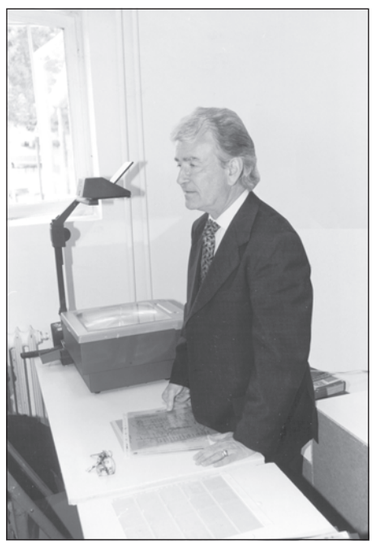

cu el „povara" unei extraordinare experiențe acumulate ca participant la realizarea unor programe vizând „Biologia reproducerii", „Studiul anomaliilor cromozomale", „Automatizarea în Citogenetică" și multe altele.

Dimensiunea activității de la catedră a prof. univ. dr. Paul Popescu a fost întregită armonios de interesanta experiență datorată muncii efectuate în domeniul cercetării științifice care se pare l-a sedus, devenind opțiunea definitivă, după stagiile de cercetare realizate în renumite laboratoare de citogenetică din Paris, Canada, Japonia, Bolivia etc.

Cu o asemenea carte de vizită a fost prefațată și întâlnirea pe care cadrele didactice din Facultatea de Medicină Veterinară au avut-o cu oaspetele lor din Franța, prof. univ. dr. Paul Popescu, care a acceptat să prezinte, în cadrul acestei întâlniri – nu doar profesionale, ci și sentimentale – cu foști colegi de facultate o conferință despre modul în care este implicată citogenetica în patologia veterinară și cum este predată în universitățile din lume, despre felul în care este susținută cercetarea științifică în Franța și în alte țări europene.

Aspectele prezentate cu dezinvoltura unui profesor de elită, experimentat au căpătat o și mai mare convingere, fiind însoțite de imaginile proiectate pe un mare ecran. Tehnici noi de marcaj al cromozomilor, de depistare precoce a unor maladii, cum este cancerul, sau a unor anomalii, pictograma cromozomică – o revelație în domeniul cercetării – au captivat și interesul participanților la această conferință, demonstrând că citogenetica, un domeniu foarte arid, are „totuși", un rol important pentru diagnosticul stării canceroase, pentru depistarea unor anomalii.

Rând pe rând, întrebărilor privind aplicarea citogeneticii în domeniul așa-zisei morți programate, transferul de embrioni, viitorul clonării li s-au dat răspunsuri la fel de pertinente, făcându-se tulburătoarea precizare că, din perspectivă genetică, 99% din animalele clonate au murit după 2-3 luni.

Impresionant a fost faptul că, de fiecare dată când au fost evocate experiențele realizate în diverse institute de cercetare din Franța sau din alte țări, profesorul universitar francez de origine română n-a uitat să facă trimiteri la experiența dobândită în România la Institutul de la Baloteşti. În acest context de mare frumusețe morală, de demnitate, prof. univ. dr. Paul Popescu s-a referit la statutul cercetătorului științific, a împărtășit cadrelor didactice modul în care este organizată activitatea de cercetare științifică în Franța, unde aceasta beneficiază de o finanțare de la buget, precum și de la Ministerul Cercetării și Ministerul Agriculturii, mărturisindu-și îngrijorarea față de faptul că numărul fermelor scade dramatic – de la 400.000 câte erau acum 10 ani, la circa 270.000 câte au ajuns să fie acum –, consecințele fiind foarte severe.

La sfârșitul acestei manifestări științifice, prof. univ. dr. Toma COMAN, decanul Facultății de Medicină Veterinară a adresat mulțumiri cordiale profesorului francez de origine română, Paul Popescu, în numele rectorului Universității *Spiru Haret,* prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, înmânându-i **Diploma de excelență**, a universității noastre , reînnoind invitația ca ori de câte ori revine în România să poposească și în mijlocul profesorilor și studenților de aici.

Cu emoții firești, nedisimulate, oaspetele a mulțumit pentru onoarea ce i s-a făcut, pentru relevantul schimb de experiență realizat în acest interval de două săptămâni la Facultatea de Medicină Veterinară, care a adăugat noi carate experienței personale, promițând că nu-și va putea refuza niciodată acest privilegiu de a se întâlni cu foștii și actualii colegi, reputați dascăli la una din cele mai reprezentative instituții ale școlii de medicină veterinară din țară.

Adela DEAC

În sprijinul pregătirii studenților

CURSURI ȘI ALTE LUCRĂRI DIDACTICE
apărute în anul 2001
în EDITURA FUNDAȚIEI *ROMÂNIA DE MÂINE*

FACULTATEA DE FILOSOFIE ȘI JURNALISTICĂ

• Gheorghiu Dumitru	*Logică generală. I*
• Râpeanu Valeriu	*Orientări în cultura românească modernă*
• Cazan Gh. Al.	*Filosofia antică*
• ***	*Bogdan Petriceicu Hasdeu (În colecția „Mari ziariști români")*
• ***	*Analele Universității SPIRU HARET, Studii de Filosofie, nr. 2/2000*
• ***	*Analele Universității SPIRU HARET, Seria Jurnalistică, nr. 2/2001*

FACULTATEA DE SOCIOLOGIE-PSIHOLOGIE

• Radu Nicolae, Laura Goran, Angela Ionescu, Diana Ionescu	*Psihologia educației*
• Lungu Nicolae	*Psihologie experimentală*
• Cauc Ion, Manu Beatrice, Pârlea Daniela, Goran Laura	*Metodologia cercetării sociologice-metode și tehnici de cercetare*
• Buneci Petre, Butoi Tudorel, Butoi Ioana-Teodora	*Sociologie juridică și deviantă specială*
• Pomohaci Cristina Mihai, Vasilescu Eugenia	*Informatică și instruire asistată de calculator*
• Popa Mariana	*Excel în 6 lecții. Teorie, aplicații*
Popa Mariana	*Word, Access în 5 lecții*
• Nicola Grigore	*Istoria psihologiei*
• Dungaciu Sanda	*Sociologie generală (Sinteze)*
• ***	*Analele Universității SPIRU HARET, Seria Sociologie-Psihologie, nr. 1/2000*

FACULTATEA DE MARKETING ȘI COMERȚ EXTERIOR

• Moisuc Constantin (coord.), Pistol Luminița, Gurgu Elena	*Economie internațională I. Probleme globale ale economiei mondiale*
• Pistol Luminița	*Comerț – concepte, mecanisme și politici*
• Epure Manuela	*Programe de marketing*
• Răboacă Gheorghe, Ciucur Dumitru	*Metodologia cercetării științifice economice*
• Vlad Constantin	*Relații internaționale politico-diplomatice contemporane*
• Ionescu Cornel	*Curente de gândire economică*
• Ghinăraru Cătălin	*Elemente fundamentale de economia informației*
• Rodica Trandafir, I. Duda (coord.), Aurora Baciu, Rodica Ioan	*Matematici pentru economiști (vol. I și vol II)*

FACULTATEA DE GEOGRAFIE

• Posea Grigore	*Vulcanismul și relieful vulcanic*
• Teodorescu Valentin, Alexandrescu Valeria	*Terra. Geografia resurselor*
• Stănilă Anca Luiza, Parichi Mihai	*Cartografierea solurilor*
• Lupașcu Angela	*Biogeografie*
• Parichi Mihai	*Piemontul Cotmeana – studiu fizico-geografic cu privire specială la soluri*
• ***	*Analele Universității SPIRU HARET, Seria Geografie, nr. 3/2000*

Abordând teme de mare actualitate, cu un larg spectru de interes, ce vizează inclusiv preocupările profesorilor de la Facultatea de Medicină Veterinară, oaspetele francez a cucerit pur și simplu atenția participanților la această întâlnire - dezbatere, dialogul înfiripându-se de la sine.

COMUNICATUL
Senatului Universității *Spiru Haret*

cu privire la dezinformarea gravă a opiniei publice şi a Guvernului României, de către ministrul educației şi cercetării, referitoare la depășirea cifrei de şcolarizare

Senatul Universității Spiru Haret, întrunit în ședință extraordinară în ziua de 24 octombrie 2001, luând act, cu surprindere și indignare, de grava dezinformare a opiniei publice și a Guvernului României cu privire la depășirea cifrei de școlarizare la Universitatea noastră, inițiată și promovată de ministrul educației și cercetării la posturile de televiziune și în presă, a adoptat următorul comunicat:

1. Acuzația doamnei ministru al educației şi cercetării cu privire la depășirea cifrei de şcolarizare de către Universitatea *Spiru Haret* nu are nici un temei legal. În acest sens, Senatul Universității face următoarele precizări:

1.1. Reglementări legale cu privire la stabilirea şi aprobarea cifrei anuale de şcolarizare există numai pentru universitățile de stat. Indicatorul *cifră de şcolarizare* este prevăzut în art. 58(1) şi 59(3) din *Legea învățământului nr. 84/1995*, republicată, precum şi în art.2 din *Legea nr. 44/18 iulie 2001 privind aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 133/2000 privind învățământul universitar şi postuniversitar de stat cu taxă;*

1.2. În legislația în vigoare, consacrată învățământului, nu există nici o prevedere referitoare la cifra de şcolarizare din învățământul particular. În instituțiile de învățământ superior particular, ca şi în unitățile economice, institutele de cercetare ştiințifică, instituțiile de cultură etc., bazate pe proprietatea privată şi inițiativa particulară, activitatea, dimensiunea personalului, numărul studenților etc. nu pot fi stabilite de stat. Ele depind de principiile ce guvernează economia de piață, de mărimea capitalului privat, de capacitatea managerială de a gestiona resursele.

Dreptul la învățătură este un drept fundamental al omului, care nu poate fi îngrădit. Cifrele de şcolarizare în universitățile particulare depind numai de capacitatea acestora de a asigura baza materială şi cadrele didactice necesare pentru realizarea unui învățământ de calitate, corespunzător standardelor şi criteriilor prevăzute de lege;

1.3. De la obținerea autorizațiilor de funcționare ale specializărilor, prin Hotărâri de Guvern, şi până în prezent, cifra de şcolarizare în Universitatea *Spiru Haret* a fost aprobată, anual, de Senatul universitar, în funcție de capacitatea de şcolarizare, stabilită în conformitate cu standardele şi criteriile pentru evaluare şi acreditare academică.

Între standardele şi criteriile prevăzute de lege pentru autorizare sau acreditare nu se află cifra de şcolarizare. De altfel, acest indicator nu este prezent nici în fişele vizitelor comisiilor de specialitate ale C.N.E.A.A., inclusiv în fişele de evaluare instituțională;

1.4. Cifra de şcolarizare la Universitatea *Spiru Haret* a fost, în permanență, în acord cu capacitatea de şcolarizare de care a dispus instituția, respectând integral criteriile şi standardele prevăzute de lege: personal didactic, conținut al învățământului, bază materială, activitate de cercetare ştiințifică, activitate financiară, structuri instituționale, administrative şi manageriale (potrivit alin. (2) şi (3) ale art. 18 din *Legea nr. 88/1993 privind acreditarea instituțiilor de învățământ superior şi recunoaşterea diplomelor*, republicată);

1.5. În nici o împrejurare, Universitatea *Spiru Haret* nu a raportat cifre false şi nu a dezinformat instituțiile care au solicitat cifrele de şcolarizare. Dimpotrivă, respectând principiul transparenței, a făcut publice nu numai cifrele de şcolarizare, dar şi alte date şi informații cu privire la organizarea, funcționarea şi realizările sale, inclusiv cele referitoare la venituri, investiții şi salariile personalului didactic;

2. Senatul Universității *Spiru Haret* apreciază că ministrul educației şi cercetării a urmărit, în mod deliberat, eliminarea Universității noastre – universitatea cea mai reprezentativă şi cea mai bine dotată – de pe lista instituțiilor de învățământ superior particular propuse pentru acreditare, recurgând, în acest scop, la mistificarea cifrelor de şcolarizare, ceea ce înseamnă, în termeni juridici, de fapt, fals şi uz de fals. Cifrele vehiculate de doamna ministru în presă şi în cadrul emisiunilor televizate nu se regăsesc în evidențele Universității, în dosarele de autorizare şi acreditare înaintate la C.N.E.A.A. şi nici în tabelele preluate de consilierii Marin Gheorghe şi Ion Laurența, reprezentanții M.E.C., cu prilejul vizitei efectuate în Universitatea noastră la 5 aprilie 2001.

În mod concret, Senatul Universității *Spiru Haret* constată, cu stupoare, că afirmația doamnei ministru, potrivit căreia cifra de şcolarizare la specializarea *Drept* a fost depăşită cu 530%, iar la specializarea *Management Financiar Contabil* cu 460%, este falsă. La aceste procente, doamna ministru a ajuns prin mistificarea datelor cuprinse în tabelul NUMĂR DE STUDENȚI ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL UNIVERSITAR 2000-2001, tabel înaintat M.E.C. şi semnat de rectorul Universității, prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, şi de cei doi consilieri, Marin Gheorghe şi Ion Laurența, reprezentanți ai M.E.C., la 5 aprilie 2001.

Prezentăm tabelul menționat mai sus:

NUMĂR DE STUDENȚI ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL UNIVERSITAR 2000-2001

	Specializarea \ An de studii	I	II	III	IV	V	VI
1.	Arhitectură și urbanism	67	38	30	45	26	-
2.	Management financiar contabil (București)	1.913	826	552	524	144	-
3.	Management financiar contabil (Craiova)	370	156	203	263	-	-
4.	Management financiar contabil (Constanța)	1.169	678	432	426	-	-
5.	Marketing și comerț exterior	1.017	361	325	284	29	-
6.	Managementul firmei (Brașov)	182	129	99	125	21	-
7.	Finanțe și contabilitate (Râmnicu Vâlcea)	187	98	59	-	-	-
8.	Finanțe și contabilitate (Câmpulung Muscel)	246	92	66	-	-	-
9.	Educație fizică și sport	167	55	118	110	34	-
10.	Educație fizică și management în sport	74	-	-	-	-	-
11.	Kinetoterapie	60	-	-	-	-	-
12.	Limbă și literatură străină A – Limbă și literatură străină B (engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană, rusă, latină)	513	427	450	443	-	-
13.	Limbă și literatură străină (engleză, franceză) – Limbă și literatură română	453	141	183	-	-	-
14.	Filosofie și jurnalistică	402	136	180	183	140	-
15.	Geografie	256	212	204	177	37	-
16.	Istorie	96	51	97	84	-	-
17.	Matematică-informatică	181	53	48	39	-	-
18.	Medicină veterinară	64	37	46	43	37	35
19.	Pedagogie muzicală	98	87	111	90	40	-
20.	Sociologie-Psihologie	951	333	395	351	-	-
21.	Psihologie-Pedagogie (Brașov)	205	129	61	-	-	-
22.	Institutori – Educație Fizică (Blaj)	28	17	-	-	-	-
23.	Institutori – Desen (Blaj)	40	43	63	15	-	-
24.	Institutori – Desen (Câmpulung Muscel)	76	77	114	24	-	-
25.	Institutori – O limbă străină (engleză – Câmpulung Muscel)	29	25	40	18	-	-
26.	Institutori – O limbă străină (franceză)	147	105	70	41	-	-
27.	Institutori – Muzică	69	73	54	30	-	-
28.	Institutori – Muzică (Râmnicu Vâlcea)	86	101	138	-	-	-
29.	Institutori – Muzică (Câmpulung Muscel)	23	14	-	-	-	-
30.	Administrație publică (Brașov)	127	99	67	41	-	-
31.	Drept (București)	2.562	1.137	943	727	170	-
32.	Drept (Constanța)	1.221	725	453	217	-	-
33.	Drept (Râmnicu Vâlcea)	444	280	-	-	-	-

Data: 5 aprilie 2001

Rector,
Prof.univ.dr. Aurelian Bondrea

Reprezentanții M.E.C.
Marin Gheorghe, consilier
Ion Laurența, consilier

Ce se poate constata?

În loc să se refere la cifra de şcolarizare pentru anul I (anul universitar 2000–2001) a specializării Drept din Bucureşti, specializare acreditată de Guvernul României, ministrul educației şi cercetării a adăugat la cifra de 2.562 studenți de la specializarea acreditată din Bucureşti cifrele altor două specializări autorizate, care funcționează, în mod independent, la Constanța (1.221 studenți) şi la Râmnicu Vâlcea (444 studenți). A rezultat, astfel, cifra de 4.227, cifră pe care doamna ministru a prezentat-o Guvernului, Comisiei de Învățământ, Ştiință, Tineret şi Sport a Camerei Deputaților şi mass-media ca cifră de şcolarizare pentru specializarea acreditată din Bucureşti.

Mistificarea, însă, nu se opreşte aici. Cifra de 4.227 studenți, obținută în modul descris mai sus, a fost raportată la 800 – cifră de şcolarizare pentru anul I, specializarea *Drept* din Bucureşti, anul de învățământ 2001-2002, ce a apărut într-o broşură comercială, **ADMITEREA 2001**, editată sub egida M.E.C. A rezultat, astfel, procentul de 530%, reprezentând o creştere artificială a cifrei de şcolarizare la specializarea *Drept*, Bucureşti, cifră calculată de doamna ministru prin procedee manipulatorii nepermise, obținând, în acest fel, efectul dorit şi utilizându-l ca argument incriminant, cu care să justifice excluderea Universității *Spiru Haret* de pe lista universităților particulare propuse pentru acreditare, neinteresând-o, practic, deloc standardele de calitate la care se desfăşoară procesul de învățământ în Universitatea noastră.

Cifrele prezente în această broşură se referă numai la instituțiile de învățământ superior particular. Universitățile de stat nu au stabilită cifră de şcolarizare, deşi, doar pentru acestea există reglementări legale cu caracter obligatoriu. Cifrele din broşură nu au nici un suport legal, nu reflectă propunerile Senatului Universității noastre şi nici măcar cifrele cuprinse în dosarele de evaluare ale specializărilor, înaintate la C.N.E.A.A.

Acelaşi procedeu este folosit şi pentru specializarea *Management Financiar Contabil*, Bucureşti, specializare acreditată. La cei 1913 studenți din anul I (anul de învățământ 2000-2001) de la specializarea acreditată din Bucureşti au fost adăugați cei de la specializările autorizate din Craiova (370 studenți) şi Constanța (1169 studenți) – specializări distincte, fără nici o legătură cu cea din Bucureşti - , rezultând cifra de 3452. Aceasta s-a raportat la 750, cifră publicată în aceeaşi broşură comercială, şi s-a obținut procentul de 460%, procent prezentat de doamna ministru, tot ca argument acuzator.

Pe baza acestei mistificări inadmisibile, doamna ministru a reuşit să elimine, din *Ordonanța de Urgență* a Guvernului Românei privind acreditarea a 8 universități particulare, Universitatea *Spiru Haret*, care îndeplinea integral standardele şi criteriile prevăzute de lege pentru acreditare, aducând prejudicii de o deosebită gravitate imaginii Universității noastre.

3. Recent, doamna ministru a pus la dispoziția unui jurnalist aceleaşi date şi informații mistificate, pentru a fi publicate într-un articol denigrator la adresa Universității *Spiru Haret*, intitulat *Spiru Haret a tocat miliarde de lei pe reclamă şi sedii de lux,* apărut în cotidianul *România liberă*.

După cum se cunoaşte, Universitatea *Spiru Haret* a fost înființată şi îşi desfăşoară activitate în cadrul Fundației *România de Mâine,* instituție social – umanistă de cultură, ştiință şi învățământ, fără scopuri politice sau patrimoniale (non-profit). În structura Fundației funcționează, pe lângă Universitatea *Spiru Haret*, şi Institutul de Studii pentru Dezvoltarea Economico – Socială a României, Institutul de Sociologie şi Opinie Publică, Institutul de Relații Internaționale şi Studii Europene, Institutul de Cercetare Medicală, tipografie, editură, post de televiziune, cămine studențeşti, cantine, centru de proiectare şi antrepriză de construcție pentru Complexul Universitar şi Cultural *România de Mâine*, unități producătoare de venituri suplimentare, dincolo de *„taxele cu cari contribuiesc cei ce se folosesc depe urma operei întreprinsă de instituție”* (potrivit prevederilor art. 44 şi 45 din Legea nr. 21/1924 şi art. 47 lit. b) din *Regulamentul de aplicarea dispozițiunilor legii pentru persoanele juridice (Asociațiuni şi Fondațiuni) din 19 aprilie 1924,* prevederi care se regăsesc şi în art. 46, alin (1), lit. b) – g) din *Ordonanța cu privire la asociații şi fundații nr.26/2000).*

Precizăm că publicitatea – incriminată în articol – a fost realizată din veniturile Fundației şi nu din taxele studenților, iar cele 1000 de miliarde investite în patrimoniul acesteia sunt rezultatul activității şi managementului performant de la nivelul tuturor structurilor Fundației *România de Mâine*.

Fiind o instituție de cultură, ştiință şi învățământ, Fundația *România de Mâine* nu a neglijat activitatea culturală desfăşurată la nivel național. În acest sens, merită să subliniem contribuția financiară substanțială, de 4,5 miliarde lei din veniturile proprii ale Fundației, la desfăşurarea, în bune condiții, a Festivalului Internațional *George Enescu*, în toamna acestui an.

Având în vedere cele semnalate, solicităm Comisiilor de Învățământ şi Ştiință ale Parlamentului României şi Parlamentului, în întregul său, continuarea procesului legislativ declanşat pentru acreditarea instituțiilor de învățământ superior particular, cu respectarea tuturor etapelor prevăzute de lege.

Semnează membrii

Senatului Universității *Spiru Haret*

Dezvoltarea economică durabilă, o strategie pe termen lung

Pentru o politică înțeleaptă a creditelor financiare externe

Prof.univ.dr. Constantin MOISUC

O altă sursă financiară externă a României sunt *creditele externe*. Acestea sunt de două categorii: *credite financiare,* care se acordă sau se primesc în valută şi *creditele comerciale,* care se acordă sau se primesc în mărfuri, respectiv, exporturi sau importuri de mărfuri pe credit, adică cu plata eşalonată.

Creditele financiare externe, în comparație cu investițiile externe directe, sunt generatoare de datorie externă, adică au o scadență şi o dobândă. De aceea, în strategia dezvoltării economice durabile trebuie acordată o prioritate absolută, în primul rând, prin atrageri de surse financiare externe prin investițiile directe, şi în al doilea rând, prin apelarea la credite externe. Din păcate, în perioada 1992-1999 investițiile externe directe au reprezentat doar circa 6 mild. USD, iar creditele externe pe termen lung şi mediu au cumulat o valoare totală de circa 14,6 mild. USD, din care 7,8 mild. USD au fost restituite. În 1999 încă nu au devenit scadente 6,7 mild. USD, acestea regăsindu-se, aşa cum vom vedea, în datoria externă a României. Desigur, la toate aceste credite s-au plătit dobânzile aferente.

Tabelul nr. 6

Credite financiare pe termen mediu şi lung

mil.USD

		1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	1992-1999
1.	Primit	2706	1713	1497	1398	1415	2384	1738	1764	14615
2.	Rambursat	813	632	1045	696	510	1212	1422	1506	7836
3.	Sold	1893	1081	452	702	905	1172	316	528	6779

Sursa: Publicații BNR

La creditele pe termen mediu şi lung mai trebuie adăugate şi creditele financiare pe termen scurt care, în ultimii trei ani, au oscilat anual între 200 mil. şi 300 mil. USD.

Volumul anual al creditelor financiare pe termen lung şi mijlociu primite de România, a variat între 1,3 şi 2,3 mild. dolari în perioada 1992-1999. Un lucru pozitiv este faptul că din totalul creditelor primite majoritatea au fost pe termen lung. Astfel, în 1998 creditele pe termen lung au fost de cca 68%, iar în 1999 de circa 75%. Din punctul de vedere al beneficiarilor creditelor, ponderea principală o deține sectorul public (circa 50%), iar circa 1/4 sectorul privat, diferența fiind obținută direct de agenții economici privați sau majoritari de stat, dar care au beneficiat de garanția statului. Creditele fiind purtătoare de dobânzi, acestea (dobânzile) au fost stabilite în proporție de circa 62% sub formă de rată variabilă a dobânzii (LIBOR sau dobânzile standard ale investițiilor financiare internaționale creditoare), iar 38% au fost purtătoare de rată fixă dobânzi (majoritatea între 5% şi 10% anual).

Dacă la creditele financiare adăugăm şi investițiile de portofoliu (emisiuni de obligațiuni şi vânzări de acțiuni), putem să aflăm structura principalilor creditori după natura lor.

Tabelul nr. 7

Structura creditorilor externi

în %

Creditori		1998	1999
Total din care:		100,0	100,0
1.	Instituții internaționale	39,5	45,5
2.	Credite bilaterale interstatale	12,5	11,1
3.	Bănci private	17,8	17,7
4.	Investiții de portofoliu	20,2	12,2
5.	Credite comerciale	2,9	3,1
6.	Alții	7,1	10,4

Sursa: Publicații BNR

Datele din Tabelul nr. 7 arată poziția preponderentă în calitate de creditori externi a instituțiilor internaționale. Pe primul loc se situează Banca Mondială (44%), pe locul doi BERD (cu 20,7%), FMI pe locul trei (cu 12%), apoi UE (cu 5,3%).

Creditele bilaterale interstatale dețin cca 11%, iar pe primele locuri în calitate de creditori sunt statul german şi statul japonez. Băncile private împreună cu investițiile de portofoliu, care în principal au fost efectuate tot de bănci, dețin o pondere comună de circa 30% din totalul creditelor, ceea ce atestă ieşirea fermă a României pe piața de capital internațională privată în ciuda declinului economic intern, conjuncturii nefavorabile din Balcani, şi, ca o consecință, un rating de risc de țară încă ridicat.

Prezintă un interes deosebit relațiile financiare ale României cu FMI. De remarcat că, încă din 1990-1992, FMI a sprijinit – alături de Banca Mondială – financiar România. Dar pe parcurs acest sprijin a fost însoțit de o serie de condiționări ce rezultă din filosofia economică a FMI față de țările primitoare de credit, condiționări bazate pe însuşirea de către FMI a concepției monetariste a Şcolii de la Chicago, precum şi din lipsa de experiență în finanțarea unor economii în tranziție de la socialism la capitalism, filosofie care, în ultimii ani, şi-a atras multe critici, chiar şi din partea unor economişti şi politicieni din țările occidentale. În ceea ce priveşte România, din totalul valorii acordurilor de credit încheiate în perioada 1992-2000, sumele efectiv încasate au fost sub 50%. Din ultimul acord încheiat în 1999, în valoare de 400 mil. DST, România a încasat doar 53 mil. DST (adică 13%, reprezentând prima tranşă), restul nu a mai putut fi încasat, neîndeplinindu-se condițiile din Aranjamentul Stand-by.

Tabelul nr. 8

Balanța de plăți şi încasări a României în relațiile cu FMI

în mil. USD

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000 Trim. I	Total 1992-2000
Încasări	474	-	347	56	-	164	-	72	-	1113
Plăți	215	-	131	371	336	136	126	139	6	1460
Sold	261	-	216	-315	-336	28	-126	-67	-6	340

Sursa: Publicații FMI şi BNR

După cum se observă din Tabelul nr. 8, rezultă că, în perioada 1992-2000, România a încasat de la FMI cca 1,1 mild. USD, dar a plătit către FMI circa 1,4 mild. USD, rezultând rambursări de credite; la aceste plăți trebuie adăugate dobânzile. Desigur că România a mai beneficiat de unele sume sub formă de ajutoare nerambursabile. Privind însă numai relațiile de credit, constatăm că, din 1995, România este anual creditor net – cu excepția anului 1997. Această situație se reîntâlneşte la majoritatea țărilor în curs de dezvoltare şi nu numai în raporturile cu FMI şi, în general, cu toți creditorii. În literatură, acest fenomen se numeşte „transfer invers de resurse financiare".

Factorii de producție cunosc o circulație internațională sub formă de investiții, credite şi migrație, care atrag plăți şi încasări de venituri generate de circulația internațională a acestor factori. *Aceste venituri şi plăți iau forma de salarii, dobânzi, profit, rente*.

Exceptând poziția „muncă", respectiv repatriere de *salarii* de către românii plecați în străinătate, ceilalți factori de producție generează deficite. În ceea ce priveşte emigrația, trebuie făcut un scurt comentariu. Deşi emigrația generează un aport net de valută, acesta ar trebui compensat cu cheltuielile pentru pregătirea forțelor de muncă emigrată şi, eventual, valoarea nou creată, dacă ar fi lucrat în țară. Întrucât în țară, economia se confruntă cu un important declin, acest al doilea aspect trebuie privit cu rezervă. Totuşi, comparat cu alte țări, soldul net al emigrației reprezintă un excedent important în Grecia, Portugalia, Turcia şi Spania, de fapt, 1-3 mild. USD pe an, în cazul fiecărei țări.

Tabelul nr. 9

Soldul veniturilor şi plăților circulației internaționale a factorilor de producție

mil.USD

Sold facturi de producție	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000 Trim. I*	Cumulat 1992 2000
1. Muncă (salarii)	-	-	7	4	6	13	39	85	72	226
2. Investiții directe (dividende)			-10	-22	-19	-26	-141	-50	-60	-231
3. Investiții de portofoliu (dobânzi şi rente)			-	6	-16	-76	-120	-86	39	-235
4. Credite (dobânzi)	-88	-143	-126	-229	-280	-233	-220	-352	-326	-1997

Sursa: Publicații BNR
* Octombrie 2000

Ceilalți factori au în perioada analizată importante şi crescânde deficite. Cel mai mare deficit îl reprezintă plățile de *dobânzi* de circa 2 mild. USD, primite în perioada 1992-2000. Astfel, în 1999, România a încasat dobânzi în valoare de 61 mil. USD, dar a plătit 413 mil. USD, deficitul fiind de 352 mil. USD (încasările rezultă din depozitele şi creditele pe termen scurt, precum şi o parte din dobânzile cuvenite la creanțele vechi ale României într-o serie de țări în curs de dezvoltare şi foste țări socialiste). Problema care se pune însă se referă la utilizarea în economie a creditelor contractate, efectele economice generate de utilizarea rațională a acestor credite pentru care numai în 1999 s-au plătit dobânzi de peste 400 mil. USD. Răspunsul la această întrebare necesită o analiză specială, dar este sigur că o parte importantă din creditele contractate nu-şi găsesc o reflectare în creşterea economică. În multe cazuri s-au contractat credite pentru consum.

(Continuare în numărul următor)

SALARIUL ŞI CLASA DE MIJLOC

Prof.univ.dr. Emilian M. DOBRESCU

Salariul reprezintă principala sursă de venit pentru o parte însemnată a populației active din România. Costul scăzut al resurselor umane reprezintă un avantaj comparativ deosebit pentru mediul economic din România. În cei 11 ani de tranziție, s-a redus permanent puterea de cumpărare a salariului real, pe fondul promovării unor crase inegalități salariale, începând cu „aleşii neamului", care şi-au votat salarii foarte mari în comparație cu ceilalți lucrători. Cele mai multe activități, între care cele din învățământ, sănătate, cercetare, unele servicii, sunt salarizate sub valoarea salariului mediu net pe economie. Salariul minim nu oferă posesorului său posibilitatea unui trai decent, la limita minimă a subzistenței. Criza economică fără precedent a societății româneşti a impus politici de austeritate salarială, mai ales în sectorul bugetar, în timp ce legislația liberală în domeniul salarizării a permis creşteri deosebite ale salariilor în domeniul bancar sau al firmelor private, accentuând astfel, procesele de polarizare socială.

Cei mai bine plătiți, erau în aprilie 2001, angajații din industria tutunului - cca 7 milioane lei/lună. Până în ianuarie 2001, când au efectuat reduceri de personal de 24,3%, angajații băncilor de stat au beneficiat de cele mai mari salarii dintre toate sectoarele economice şi sociale. Cei mai rău plătiți sunt salariații din industria lemnului - cca 1,5 milioane /lună.

SALARIUL MEDIU NET

- 1997: 632.000 lei 1998: 1.042.000 lei 1999: 1.657.000 lei
2000: 2.529.000 lei 2001: 3.129.000 lei

SALARIUL MINIM BRUT

- octombrie 1996: 119.000 lei
- octombrie 1997: 250.000 lei
- octombrie 1998: 350.000 lei
- mai 1999 : 450.000 lei
- decembrie 1999: 700.000 lei
- februarie 2001 : 1.400.000 lei

Începând cu 1 ianuarie 2002, **se va institui venitul minim garantat în România**. Pentru familiile formate din două persoane, venitul minim garantat va fi de 1.134.000 de lei, pentru 3 persoane – de 1.575.000 lei, în timp ce pentru familiile cu 4-5 persoane, veniturile garantate vor fi de 1.953.000 lei, respectiv 2.331.000 lei. Pentru fiecare altă persoană peste cele 5 ale familiei, se va asigura suma de 157.500 de lei. Persoanele singure, fără venituri, vor primi maximum 630.000 de lei. În caz că veniturile lunare realizate de familie sunt mai mici decât venitul minim garantat, statul va plăti diferența acoperitoare. Pentru determinarea venitului net lunar pe familie, persoanele care nu sunt încadrate în muncă vor putea fi luate în calcul doar dacă fac dovada că sunt în evidența agențiilor teritoriale pentru ocuparea forței de muncă şi nu au refuzat nici o slujbă. Persoanele care nu lucrează, dar sunt apte de muncă, vor pierde ajutorul social, dacă refuză să dea curs solicitării primăriilor de a lucra în interesul comunității. În acelaşi timp, pentru a stimula interesul față de muncă al celor care primesc ajutorul social, se prevede majorarea cu 15% a cuantumului ajutorului social pe familie, pentru fiecare membru care lucrează.

NIVELURI MEDII ALE SALARIILOR LUNARE OFERITE DE COMPANIILE STRĂINE CARE ACȚIONEAZĂ ŞI ÎN ROMÂNIA

(în unele cazuri se acordă şi unele facilități: diferite comisioane, laptop, maşină, telefon mobil etc.)

■ analist	350	dolari SUA
■ contabil	350	"
■ contabil şef	1.200	"
■ controlor credite	500	
■ director administrativ	1.200	"
■ director de proiect	1.100	"
■ director de sistem	500	"
■ director financiar	2.200	"
■ director marketing	2.000	"
■ director resurse umane	1.400	"
■ director vânzări pe țară	2.000	"
■ director vânzări pe zonă	500	"
■ instructor	400	"
■ lucrător personal	600	"
■ recepționer	200	"
■ reprezentant vânzări	150	"
■ secretar	500	"

(valori medii, înregistrate de autor la 25 de companii străine, care fac afaceri şi în România)

După ultimele evoluții economico-sociale, clasa de mijloc încă nu este bine structurată. Dacă o socotim drept clasa situată între cei lipsiți de proprietate şi marii proprietari, clasa de mijloc se află încă în formare şi statuare legislativă, după mai mult de un deceniu de transformări destul de puțin eficiente, datorate în principal faptului că tranziția socială a rămas în urma tranziției economice, care este şi ea mult încetinită. După cum nota regretatul acad. N. N. Constantinescu, „Strategia de guvernare (din 1992 - n.n.) aprobată de Parlament, prevedea să se ajungă la trei clase: o clasă a micilor proprietari, formată din micii proprietari de terenuri, bunuri mobiliare (locuințe, întreprinderi mici şi mijlocii etc.) şi de valori (acțiuni, bonuri de stat), care se spune, pe termen mediu, va fi predominantă în structura socială; o clasă a celor lipsiți de proprietate şi o clasă puțin numeroasă a marilor proprietari de capitaluri. Practica arată că acea clasă, puțin numeroasă, a marilor proprietari de capitaluri se formează destul de rapid. Sub ochii îngroziți ai populației, un număr mic de oameni au devenit în 1-2-3 ani posesori nu doar a sute de milioane, ci a mai multor miliarde de lei, în condițiile unei corupții fără precedent. Principalele surse de formare a acestor averi au fost acapararea mai pe nimic a bunurilor publice şi specularea populației. De altfel, însăşi Strategia de guvernare prevede favorizarea proceselor de concentrare a capitalurilor, iar lupta contra corupției şi a speculei a fost fără rezultate (se vorbeşte tot timpul de ea, dar nu se iau măsurile cuvenite)…Chiar dacă ne oprim aici, se observă că, dacă reforma va continua în acelaşi chip ca până acum, predominantă în societate va fi, nu clasa micilor proprietari anunțată drept clasă mijlocie, ci clasa celor privați de proprietate, ceea ce constituie un mare pericol social. Drept urmare, se impune o politică în stare să oprească procesul de sărăcire dramatică a populației şi să asigure țării clasa mijlocie reală."

TRANZIȚIA LA UN NOU MODEL DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ

Conf.univ.dr. Ovidiu NANEŞ

O caracteristică a modelului românesc de ocupare în perioada de tranziție a constituit-o reducerea puternică a numărului salariaților în cadrul populației ocupate. Astfel, de la 8140 mii persoane în anul 1990, numărul salariaților s-a redus la 5030 mii persoane în anul 1998, respectiv cu 3110 mii persoane. De la o pondere de 75% în populația ocupată în anul 1990 – mult sub ponderea pe care o înregistrează salariații în țările dezvoltate, unde atinge cifre de peste 80% –, aceştia şi-au redus greutatea specifică la 61,1% în anul 1997. Or, una dintre coordonatele modelelor actuale de ocupare o constituie creşterea muncii salariate, aşa cum rezultă şi din datele de mai jos. Concomitent, în timp ce în alte țări se reduce ponderea persoanelor ocupate cu un statut ocupațional mai precar, persoane care lucrează pe cont propriu şi lucrători familiali neremunerați –, în țara noastră ponderea lor creşte.

Din acest unghi de vedere, reconsiderarea muncii salariate şi sporirea numărului şi a ponderii salariaților este necesar să devină una dintre coordonatele majore ale noului model de ocupare a forței de muncă. Este o coordonată care devine decisivă pentru punerea în valoare a principiului autoprotecției persoanelor apte de muncă şi pentru limitarea consecințelor pe care le pot avea în planul creşterii sărăciei extinderea categoriilor socio-profesionale precare.

Un model de ocupare caracterizat de creşterea potențialului tehnico-ştiințific şi de calificare a forței de muncă

Calitatea resurselor umane – exprimată de nivelul de instrucție şi de structura ocupațională, este decisivă pentru mobilitatea acesteia, pentru capacitatea sa de adaptare la exigențele restructurării economiei, pentru menținerea aptitudinilor de ocupare ale indivizilor (emploiabylitée) pe piața muncii. O forță de muncă slab instruită, cu un nivel redus de calificare, poate constitui o frână în realizarea obiectivelor de modernizare şi restructurare a economiei.

De asemenea, o structură ocupațională în care predomină categoriile socio-profesionale cu nivel redus de calificare, sau strict specializate, poate afecta procesul de modernizare a economiei încetinându-l, pe de o parte, şi majorându-i costul, pe de altă parte.

Tabelul 2

Structura populației ocupate după statutul ocupațional în România şi în unele țări dezvoltate în anii 1990 şi 1997

Total pop. Oc. = 100 (%)

Țara	Anul	Salariați	Lucrători pe cont propriu	Lucrători familiali neremunerați
Danemarca	1990	88,3	9,6	2,1
	1997	91,1	8,9	0,0
Germania	1991	90,5	8,1	1,4
	1997	89,1	9,9	1,0
Germania de Vest	1990	90,0	8,2	1,8
	1993	90,1	8,3	1,5
Norvegia	1990	88,7	9,2	2,1
	1997	91,7	7,7	0,6
Portugalia	1990	77,6	26,0	3,3
	1997	71,4	27,0	1,6
Suedia	1990	90,8	8,9	0,3
	1997	98,3	1,3	0,4
Japonia	1990	77,4	14,1	8,3
	1997	82,2	11,8	5,7
S.U.A.	1990	91,2	8,5	0,3
	1997	91,8	8,7	0,1
România	1990	75,1	24,9	...
	1997	61,1	21,8	17,1

Sursa: K.I.L.M., 1999, I. L.O., Geneva, 1999, p.85-87.

Actuala structură ocupațională din țara noastră caracterizată de ponderea ridicată, respectiv peste 50% din totalul populației active şi peste 60% la grupa de vârstă de 15-24 ani –, a grupelor ocupaționale agricultori şi lucrători şi a lucrătorilor semicalificați şi necalificați reflectă nu numai decalajele apreciabile care despart țara noastră de țările avansate economic, dar, dacă nu se iau măsuri rapide de adaptare a sistemului de învățământ şi formare profesională şi a sistemului de formare continuă a adulților, devine şi o frână în realizarea oricărui program de modernizare a economiei şi de combatere a şomajului.

O coordonată majoră a modelului de ocupare în perspectiva imediată o constituie, deci, creşterea rapidă a categoriillor socio-profesionale, a profesiilor şi meseriilor cu pregătire ştiințifică şi tehnică ridicată, de înaltă competență profesională, capabile să se adapteze rapid la schimbările profunde generate de progresul tehnic în toate segmentele de activitate ale economiei naționale.

Schimbări în tipologia ocupațiilor şi a locului de muncă

Industriile de înaltă tehnologie ca, de altfel, şi numeroase dintre activitățile din servicii modifică tipologia ocupațiilor. Introducerea noilor tehnologii şi schimbările organizaționale modifică raportul tradițional „om – maşină", în direcția îndepărtării operatorului de raportul direct cu uneltele de muncă.

Sporesc o serie de laturi complexe în conținutul muncii în patru direcții majore: supraveghere (vigilența activă asupra proceselor), optimizare (ameliorarea performanțelor sistemului tehnic), întreținerea funcționării şi gestiunea fluxurilor (urmărirea producției la comandă). Apare o nouă tipologie a locului de muncă: servicii de producție curentă, serviciile personale şi serviciile manipulatorilor de simboluri. Moderni-zarea industriei şi expansiunea serviciilor vor conduce la diminuarea primelor două tipuri de locuri de muncă în favoarea celui de al treilea.

Alinierea modelului românesc de ocupare la aceste tendințe implică o sporire accelerată a locurilor de muncă, în care prelucrarea şi utilizarea informațiilor constituie una dintre caracteristicile sale importante.

Această caracteristică se completează prin alta – modificarea locului de muncă.

Una dintre direcțiile care, în perspectivă, va marca modelul ocupării constă în dezvoltarea tele – lucrului (telework) şi a lucrului la domiciliu. Ele au în comun faptul că activitatea lucrătorului se desfăşoară la domiciliu lucrătorului. Motivația exteriorizării locului de muncă este complexă. Pe de o parte, acest lucru răspunde unor aspirații ale individului cu privire la partajarea şi organizarea timpului de lucru şi a timpului alocat altor activități. Pe de altă parte, motivația este dată şi de reducerea costurilor directe şi indirecte legate de realizarea unor produse sau servicii.

Dar extinderea ocupațiilor în prelucrarea şi utilizarea informațiilor, precum şi schimbarea locului de muncă necesită rezolvarea unor probleme care se cer studiate atent pentru a le găsi soluții corespunzătoare: care va fi statutul lucrătorului (reglementarea juridică); care va fi modul de remunerare a produselor sau serviciilor; cât de extinsă este durata muncii? Răspunsurile la astfel de probleme se cer cuprinse într-o formă corespunzătoare locului individual de muncă reglementat de norme juridice noi.

Un model de ocupare bazat pe amplificarea şi consolidarea dialogului social impune implicarea mai mare a partenerilor sociali şi intensificarea dialogului social pentru soluționarea problemelor ocupării şi şomajului. În acest sens, sunt necesare perfecționarea legislației, precum şi a activității instituțiilor de dialog social, amplificarea rolului şi locului partenerilor sociali în realizarea formării profesionale şi a reconversiei forței de muncă, diversificarea modalităților şi formelor de dialog social privind soluționarea unor probleme de participare la dialogul social a persoanelor nesindicalizate, a micilor întreprinzători şi lucrători pe cont propriu, implicarea în dialogul social a asociațiilor profesionale şi a organizațiilor nonguvernamentale şi creşterea rolului statului, al administrației publice, în cadrul parteneriatului şi dialogului social.

O VIZIUNE EUROPEANĂ ASUPRA LITERATURII

(Continuare din pag. 1)

Articolul era scris de un tânăr de nouăsprezece ani care păşea în arena literaturii cu conştiinţa necesităţii de a realiza o racordare estetică, de a nu se opune la ceea ce era nou, de a asimila într-un chip original ceea ce literatura străină dăduse până atunci. Când se întreba: de ce n-avem roman? el diagnostica anacronismul cel mai dureros al literaturii noastre de atunci, întârzierea cea mai acută, distanţa cea mai categorică şi mai evidentă faţă de proza lumii, faţă de uriaşa revoluţie pe care acest domeniu al epicii o trăise deopotrivă în Franţa, Anglia, Rusia, Italia, Germania. Atitudinea sa manifest antiromantică şi chiar dur antiromantică îşi avea sorgintea în structura sa sufletească funciar antiidilică, în revelaţia pe care a avut-o de timpuriu, din adolescenţă chiar, a distorsiunilor sociale româneşti. Şi, mai ales, din rezultatele confruntării dintre momentele cardinale, de referinţă, ale romanului universal ce schimbaseră radical structura genului şi posibilităţile sale de a sonda adâncimile şi infinitele nuanţe ale psihologiei individuale, ca şi amplitudinea proceselor sociale şi produsele epice autohtone care agonizau epigonic în orbita crepusculară a romantismului. În anul debutului său afirmă că: „mergem cu cincizeci de ani în urmă în literatură, cel puţin".

Un impuls dublu, spiritual şi ideologic, l-a făcut pe tânărul N. Iorga să se apropie, la începutul activităţii sale critice, de literatura realismului şi a naturalismului (concepte pe care, ca şi ceilalţi critici din ţara noastră, le suprapunea[3]). Spiritual, deoarece în momentul în care Nicolae Iorga îşi desăvârşea formaţia sa intelectuală, realismul şi naturalismul se întruchipaseră în operele marilor creatori de „lumi", - calitatea esenţială pentru un scriitor ieşit din comun în concepţia lui[4]. Se arată acum, şi aşa avea să rămână până la sfârşitul vieţii, cu deosebire sensibil faţă de proza care ancora în viaţa concretă, proză care nu căuta, cum spunea despre scriitorii romantici, „originalitatea în lumile fantasticului şi nerealului" – tărâm în care judecăţile sale erau sigure, pertinente şi suple. Nu aşa cum se întâmpla – şi mai ales avea să se întâmple – în domeniul poeziei. Nu a ajuns de la început la operele lui Balzac, Flaubert, Zola, Tolstoi, Dostoievski, numele cele mai frecvente în paginile articolelor sale de tinereţe, publicate între 1890-1893, şi care reprezentau pentru el punctele cardinale ale romanului din secolul al XIX-lea.

Din anii adolescenţei îşi aminteşte de lecturi din George Sand urmate de operele lui Emile Souvestre, de cele ale lui Jules Champfleury sau Victor Hugo, ca şi de *Dramele Parisului*. Selecţia nu era a sa, ci a provinciei româneşti din ultimele decenii ale secolului[5]. Mai reţine în paginile sale memorialistice momentul întâlnirii cu Zola, Alphonse Daudet, Guy de Maupassant[6].

Orizontul lecturilor sale din copilărie a fost mult mai vast şi tabloul conturat în *O viaţă de om* va fi în câteva rânduri completat. Astfel, în conferinţa *Traducerile din limba franceză în literatura românească*[7], înşiruind numele boierilor care transpuseseră opere ale literaturii franceze în limba română, N. Iorga spune: „Poeţii nu erau uitaţi. La 1813 se traducea *Galateia* lui Florian care a fost foarte preţuit la noi. Pot să aduc o mărturie şi din viaţa mea. Eu am cetit franţuzeşte de la vârsta de cinci ani, pe cărţi care făceau parte din biblioteca tatălui meu şi a rudelor mamei mele. Ce mi s-a pus mie în mână întâi au fost *Fabulele* lui Florian, nu ale lui La Fontaine, care a venit şi el, dar mai pe urmă. Şi voi adăuga, în acest domeniu, că pot avea idee de ce înseamnă o bibliotecă boierească tocmai prin lecturile acestea din cei dintâi ani ai vieţii mele; cele dintâi lecturi ale mele sunt de la 1876, iar cărţile acestea aparţineau generaţiei anterioare, care se formase pe la 1840".

Procedând aşa cum proceda întotdeauna atunci când evoca, adică îmbinând reconstituirea socială, culturală, morală pornind de la şi ajungând *la* experienţa personală, N. Iorga înfăţişează epoca *de la* „1860 înainte": „Atunci s-au găsit editori în Moldova şi, mai ales, în Muntenia, un Gheorghe Ioanid, al cărui nume merită să fie înviat: el a tipărit şi vechi cronice făcând şi sacrificii pentru această operă. S-a tradus deci şi din Alexandre Dumas şi din Eugene Sue şi din Ponson du Terrail. În genere traduceri bune şi s-ar putea face o antologie desfăcute din fiecare, ca să se aibă pentru o întreagă perioadă de romane sociale, de romane de aventuri, o alegere.

Criticul, istoricul şi pedagogul lecturii

Perioada aceasta – să-i zicem a lui Gheorghe Ioanid – trebuie desfăcută de perioada următoare, de pe la 1880. Acum nu mai erau aceiaşi traducători şi nu mai era aceeaşi onestitate la editori. Îmi aduc aminte din copilăria mea ce se întâmpla când, la un unchi al meu din Botoşani, Manole Iorga, soseau fascicolele din *Dramele Parisului* ale lui Ponson du Terrail, cu ilustraţii groaznice şi eram chemat să cetesc mătuşii mele ce era în aceste pagini. Văd cutare ilustraţie care reprezintă pe «domnul de Morley atacat de lupi». Mai erau *Misterele Casei Aurite, Contesa Palidă, Marchiza sângerândă*, alături de prima istorie romanţată, mai puţin proastă decât ceea ce se dă acuma: romanele lui G.F. Born, dintre care unul era *Isabela, regina Spaniei* şi celălalt *Eugenia, împărăteasa Francezilor*"[8].

În consecinţă, relaţia lui N. Iorga cu literatura universală nu poate omite şi capitolul legat de evocarea modalităţilor prin care societatea românească a secolului al XIX-lea a cunoscut opere mai mult sau mai puţin reprezentative ale scriitorilor contemporani şi clasici de peste hotare. Conform perspectivei sale asupra istoriei, aici se conturează deopotrivă o istorie culturală şi una a mentalităţilor. Din aceste pagini – cele mai multe aflate în conferinţele sale, dar şi în *Istoriile literaturii române* – putem reconstitui climatul intelectual şi moral legat de traducerea şi receptarea cărţii străine în România. În anii copilăriei lui, în mediul provinciei moldovene bineînţeles cartea franceză domina orizontul cititorilor. O va spune şi o va repeta.

În anul 1930 rosteşte şase conferinţe[9] în care, cu patru ani înainte de *O viaţă de om*, N. Iorga înfăţişează structura lecturilor sale văzute în legătură sau mai ales în funcţie de evoluţia tiparului, a revistelor, a gustului public: „Astfel oamenii din generaţia mea se întâmplă că puteau începe bine cu literatura. În afară de fabulele lui La Fontaine şi Florian, cumpărate anume pentru instrucţia lor, istoria Franciei, uneori şi a altor ţări – Germania din timpul luptei contra lui Napoleon (diabolicul Samuel Gelb!) – se cunoştea întâi prin acele romane ale lui Alexandre Dumas-Pere, care-şi făcea cărţile, nesfârşite, în tovărăşie, dar le păstra un fel de unitate de inspiraţie; el era, oricum, cu călătoriile lui, până la Muntele Sinai, pe care numai cine le scrisese, dar poate nici nu le cetise, era, cu imaginaţia lui afurisită, o continuă lecţie de încredere în viaţă, de biciuire spre necontenite acţiuni, cât de îndrăzneţe. Ecourile soneriilor de trâmbiţă ale marilor romantici ajungeau până în patriarhalele oraşe ale Moldovei de odinioară: dacă ştiu şi azi, după lecturi înainte de zece ani, răsunătoarele versuri din *Orientalele* lui Victor Hugo, nu e din şcoală, unde recitaţiile se făceau cetind pe manşete, ci din acea îndepărtată, pasionată lectură copilărească. Champfleury, pe nedrept uitat astăzi şi pe care deunăzi l-am recomandat uneia din pensionarele mele de la Fontenay-aux-Roses, ne încânta. Prin el, istoricul caricaturii franceze, bibliotecarul de la Mazarine din Paris, nu numai că ne înduioşam pentru sărăcia din mansarda lui Chien-Caillou ori pentru nedreptele suferinţi ale fetiţei din *Grandeur et décadence d'une serinette*, dar cunoaştem apriga poftă de câştig a burgheziei franceze din provincie prin *L'Usurier Blaizot* şi atmosfera de colegiu francez supt al doilea Imperiu, cu pensumuri, *Gicadus ad Parnassum* pentru a afla secretul fabricării versului latin impus ca pedeapsă, cu zilnicul război, azi slăbit prin inerţia campionilor, dintre profesorul care cerea aşa de mult şi elevul hotărât să-i dea cât mai puţin. Şi mă văd cetind în volumaşul editat de Hetzel cu legătura de hârtie verde brobonată, *Evenor et Leucippe*, idila biblică, al cărei autor, dacă nu mă înşel foarte, era Lamartine însuşi".

O altă etapă avea să fie cea a tipăriturilor din clasicii literaturii române, realizate de Socec: „nu le puteam cumpăra noi înşine, dar le admiram în mâinile profesorului de română, care era fericitul proprietar şi, cu mândrie, ni le arăta şi nouă". În acelaşi timp o tendinţă contrară îşi face simţită prezenţa: „tocmai atunci, după marele succes al literaturii de traducere în fascicule de maculatură dând neînfrânatele închipuiri ale lui Ponson du Terrail, sorbite de tot publicul, «istoriile» lui G.F. Born, *Dramele Parisului, Subteranele casei aurite, Contesa Palidă, Marchiza sângerândă, Eugenia împărăteasa Franciei* şi *Isabela Regina Spaniei*, un val de vulgaritate trecu asupra sufletelor şi literatura românească pe care abia o simţisem lua acum o înfăţişare statornică prin tipăriturile lui Steinberg din Bucureşti, care erau acum în toate mâinile, ca şi *Dorul Inimii*, poezia distrugătoare de poezie, *Haiducii* lui N.D. Popescu. Mă văd încă luând un braţ din cea mai bună literatură franceză a primei mele copilării pentru a mă împărtăşi de această mană naţională". Criticul, istoricul, pedagogul lecturii, memorialistul erau una şi aceeaşi persoană, care nu ostenea să recomande necontenita lărgire a orizontului prin lectură.

Evocarea se întovărăşeşte totdeauna în demersul intelectual al lui N. Iorga cu sfatul, mai ales în ultimul deceniu al vieţii sale[10]. De aceea, în conferinţa citată va spune cititorilor din ţara noastră: „Şi acestora, în faţa unui domeniu cu totul necunoscut, trebuie să li se dea o îndrumare". Am spune că lectura lui N. Iorga nu a cunoscut îngrădiri în spaţiu – deşi nu putem pretinde imposibilul – că n-a urmat de la un moment dat, mai precis de la începutul secolului, un plan sistematic, n-a avut în vedere anume ţeluri, ci s-a datorat mai degrabă hazardului, refuzând ceea ce bănuia sau ştia că aparţine unei viziuni moderne. Dar şi pe acest tărâm avem dreptul să avansăm ideea că cititorul care era N. Iorga nu-şi putea stăvili curiozitatea unei răsfoiri. Care de cele mai multe ori, în cazul literaturii moderne, îi stârnea de la primele pagini sau de la primele scene, indignarea.

Cele dintâi perspective româneşti moderne asupra literaturii universale

Interferenţa celor trei planuri relevate mai sus este prezentă şi în conferinţa *Ce datorăm cărţii engleze*[11]: „Va să zică, pe la 1890 au apărut – cine este din generaţia mea îşi mai aduce aminte – acele cărţi cu coperta roşie, cu litere foarte mici, fără nici o îngrijire în ce priveşte tiparul în care se dădeau traducerile din literatura engleză. A fost tradus Dickens, a fost tradus Thackeray, în cele două de căpetenie opere ale sale, apoi George Eliot, până şi Gaskell şi alţii, care puteau să fie traduşi sau se putea să nu se împărtăşească de traducere". Traducerile acestea, precizează N. Iorga, au fost făcute din limba franceză: „A fost deci un fel de paşaport internaţional dat de francezi prin ele. Eu am cetit întreaga serie într-un timp când eram încă în ţară, foarte tânăr şi nu mă învăţase nimeni englezeşte, cum de fapt nu m-a învăţat nimeni nici pe urmă, ceea ce se observă din felul cum pronunţ, ci m-am învăţat singur şi în aşa fel încât la nouăsprezece ani acum vreo jumătate de secol, eu ştiam literatură engleză mult mai multă decât mulţi dintre specialiştii cari, de altfel în momentul acela nu existau în ţară". Ca apoi aceste amintiri să se metamorfozeze în adevărate pagini de critică. Bineînţeles de critică aşa cum o înţelegea N. Iorga la sfârşitul vieţii sale şi anume dintr-o perspectivă sociologică şi morală acuzată. Orizontul rămâne tot cel legat de sfârşitul secolului al XIX-lea. Desigur, unii din cei numiţi în această conferinţă sau în altele n-au în paginile de critică de tinereţe ponderea scriitorilor francezi sau ruşi. Dar îi erau cunoscuţi şi nu o dată invocaţi. Ar fi desigur util să vedem paralel modul în care scriitorii, la care se referă pe larg în conferinţa din 1938 ca fiind cunoscuţi în România copilăriei şi adolescenţei lui, sunt priviţi mai înainte cu o jumătate de veac în paginile de critică din tinereţe. Studiul cel mai caracteristic se intitulează *Pesimismul la artist*. Ca toate celelalte priviri de perspectivă asupra unui gen (roman, teatru) sau asupra unei atitudini de viaţă, caracteristică este abordarea simultană a literaturii europene, în consideraţii care unesc pe toţi reprezentanţii curentului într-o viziune ce aboleşte timpul şi spaţiul. Ceea ce defineşte sistemul critic al lui N. Iorga din această perioadă este simultaneitatea viziunii, faptul că definirea esteticii unor anume genuri şi a perspectivelor umane exprimate prin artă se realiza într-o structură unitară. Aici însă va trebui să reliefăm trăsătura esenţială a gândirii lui N. Iorga, cel care a căutat pretutindeni „elementele de unitate", fie „ale lumii medievale, moderne şi contemporane"[12], fie ale literaturii naţionale. Un curent literar sau o anume concepţie erau văzute ca un tot în multiplele lor înfăţişări, în unitatea şi specificitatea lor, în elementele fundamentale care le aseamănă şi în ceea ce constituie caracteristicile lor particulare. De aceea, în studiile din această perioadă, care constituie cele dintâi perspective româneşti moderne asupra literaturii universale, N. Iorga îşi defineşte metoda care va fi folosită mai târziu în construcţiile ample precum *Istoria literaturilor romanice*. Aşa de pildă: „Azi, romanul e de obicei rezolvarea unei probleme psihologice, cum sunt romanele lui Stendhal ori ale lui Bourget în Franţa, acelea ale lui Ludwig în Germania, ori zugrăvirea întreagă şi cât de poate de amănunţită a unui cerc social. Din această din urmă categorie fac parte uriaşele romane ale lui Zola, cele ale lui Balzac, Dickens, Lytton şi Hochländer. Zola a zugrăvit desfăşurarea în medii deosebite a tem-peramentului unei singure familii de supt al doilea imperiu. Dickens a fixat pentru totdeauna cu condeiul său exagerator şi amar şi satiric, figura puţin simpatică a burghezului modern în Anglia, fiinţa pozitivă şi rece al cărei creier socoate şi a cărei inimă sună. Romanul psihologic, deci, şi romanul social – iată două forme supt care se prezintă în veacul nostru povestirea aventuroasă de altădată". Dacă în această perioadă din literatura franceză, Balzac şi Zola reprezintă pilonii referinţelor sale în ceea ce priveşte romanul francez, Dickens ocupă locul primordial în ceea ce priveşte romanul englez. Chiar atunci când se referă la tehnica propriu-zisă a romanului, aşa de pildă, atunci când compară romanul din „veacul al XVIII-lea". Pentru N. Iorga, „Lesage ca şi Goldsmith, aceştia ca şi Voltaire, n-au ca ţintă a operei lor nici psihologie, nici istorie socială". Crede că „forma narativă predomneşte totdeauna; în niciunul din romancierii timpului nu veţi întâlni descrierile de portărel ale lui Balzac; acelea, aşa de greoaie adeseori şi silite, ale lui Zola (mai ales în *Ventre de Paris*, unde sunt capitole rivalizând cu tablouri impresioniste); ca schiţele destul de lungi, de o putere de iluzie care se apropie de halucinaţie, ale lui Dickens – descrierea se face cu totul în treacăt, într-un cuvânt ori în două, cel mult într-o frază. Ea alcătuieşte singurul cadru al tabloului, împrejurarea veacul nostru o va pune adeseori în locul acestui tablou".

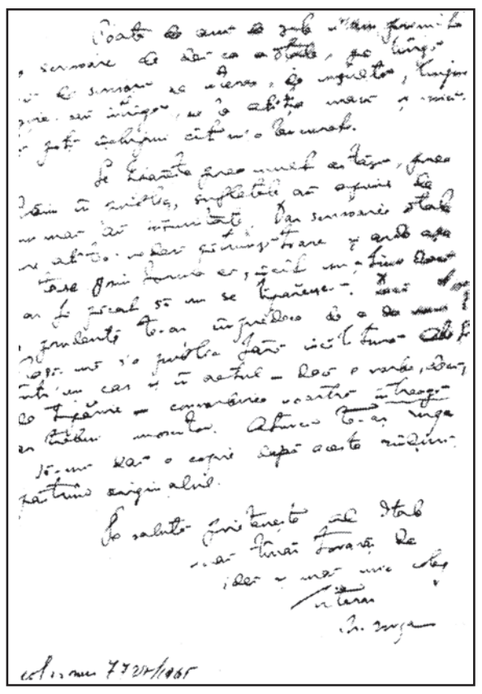

O viziune care înglobează literatura, artele plastice şi muzica

Dar ajunşi aici se cade să arătăm că viziunea totală specifică gândirii lui N. Iorga nu se mărgineşte numai la literatură, ci înglobează deopotrivă artele plastice şi, în mai mică măsură, muzica. În anul 1890, când încă N. Iorga nu cunoscuse Franţa,[13] scrie studiul din care am citat până acum, *Pesimismul la artist*[14], argumentând: „În lumea veche am găsit acelaşi lucru: drama toată a anticilor e pesimistă". Ca după ce-i numeşte pe Eschil, Euripide, Sofocle, Shakespeare, Pindar, Lucreţiu, Virgil, să spună: „Între artişti pictorul umbrelor Rembrandt; întunecosul Goya Fuentes – suflet urmărind scene de omor şi hoituri însângerate de chinuri; Delacroix – coloristul cel minunat al romantismului; sunt atâţia pesimişti care-şi moaie în negru penelul când se apropie de pânza care să zugrăvească chinurile omenirii păcătoase şi nenorocite". Echivalenţa pe care N. Iorga o face între descrierile „aşa de greoaie uneori şi de silite, ale lui Zola" şi între „tablourile impresioniste" are în vedere faptul că mentorul naturalismului a fost în acelaşi timp şi un ardent susţinător al impresionismului. Astfel, în *L'impressionisme et son époque* de Sophie Monneret[15] se spune: „O parte esenţială a operei marelui romancier naturalist este consacrată criticii de artă. Importanţa ei nu este datorată amploarei textelor, care reprezintă puţine rânduri în enorma producţie a scriitorului, dar în ceea ce apără: arta lui Manet şi aceea a impresioniştilor".

Apropierea dintre Zola şi impresionişti nu se mărgineşte doar la tenacea sa operă publicistică în apărarea şi promovarea impresionismului – aşa cum a intuit N. Iorga – ci la structurile înseşi ale operei lor, după cum se spune în *Dicţionarul* citat mai sus: „Cu Zola dispărea romancierul care a transcris cel mai bine în cărţile sale universul impresionist într-o succesiune de imagini pe care Joy Newton l-a studiat remarcabil în *Les cahiers naturalistes*.

Operele sale au oferit generaţiei impresioniste şi neoimpresioniste, atât de ataşate realităţii temelor, până la moartea lui Van Gogh care s-a inspirat din *L'Assommoir* pentru a picta *Le café de nuit*". Cum în timpul călătoriei în Italia din 1890 nu văzuse, aşa cum rezultă din notele sale de drum, pânze semnate de impresionişti, este evident că pe acest tărâm cunoştinţele lui N. Iorga au fost livreşti.

---

[1] *Era nouă*, 11 martie 1890, nr.23, p. 4.

[2] *Lupta*, 26 martie 1890, nr.8.

[3] Vezi pentru aceasta, antologia *Ideea de realism în România*, Editura Eminescu, 1974.

[4] Mai târziu, şi anume în *Istoria literaturilor romanice în dezvoltarea şi legăturile lor* (vezi ediţia îngrijită şi prefaţată de Al.Duţu, vol.III, *Epoca Modernă*, Editura pentru literatură universală, p. 460 şi urm.), Iorga afirmă următoarele despre autorul *Comediei Umane*: „Balzac plănuia deci, cu mijloace de a cunoaşte oamenii pe care de la Shakespeare încoace nimeni nu le avusese, cel mai puternic poem pe care-l putea da epoca". Chiar portretul fizic şi moral al lui Balzac era pentru Iorga determinat de această pasiune devoratoare de a observa viaţa socială în integralitatea ei: „aşa de străin de toate pentru că observa, cataloga şi aduna toate (…). Opera lui, care a fost principala glorie a literaturii franceze în secolul al XIX-lea va crea tot romanul naturalist".

[5] Vezi *O viaţă de om – aşa cum a fost*, Editura Minerva, 1976, p. 13-16.

[6] Vezi lucrarea citată, p. 121-122. Aici mărturiseşte chiar influenţa stilului lui Zola, asupra sa: „lăsând impresia durabilă a puternicei construcţii arhitecturale, a frazei grele de sens, legată în cătuşe trainice, ducând descripţii îmbelşugate şi acumulând adjective plastice, care a lăsat urme asupra scrisului meu de mai târziu".

[7] Conferinţă ţinută la Braşov, *Datina Românească* – Vălenii de Munte, 1936, p. 9.

[8] Conferinţa ţinută la Braşov, *Datina Românească* – Vălenii de Munte, 1936, p. 14.

[9] *Cum să cetim şi să înţelegem arta*, şase conferinţe la Sinaia (august 1930), *Datina Românească*, Vălenii de Munte, 1930.

[10] Conferinţele sale la radio vor fi strânse în volum cu titlul *Sfaturi pe întunerec*.

[11] N. Iorga, *Ce datorăm cărţii engleze*. Conferinţă la cursurile de vară de limbă engleză de la Sinaia, 31 iulie 1938, *Datina Românească*, Vălenii de Munte, 1938, 15 p.

[12] Vezi *Prolegomene de istorie universală: elemente de unitate ale lumii medievale, moderne şi contemporane*, Bucureşti, 1921.

[13] Prima sa călătorie în străinătate, şi anume în Italia, începe la 15 aprilie 1890 şi durează până în iunie. La 19 octombrie 1890 pleacă în Franţa. Acum încep cei *Trei ani de străinătate* cum îi numeşte în autobiografia *O viaţă de om*.

[14] Studiul a apărut în *Arhiva societăţii ştiinţifice şi literare*, 1890, nr.1-2, iulie şi august. Cunoştea muzeele italiene. A se vedea impresiile lui în *Amintiri din Italia* în ediţia *Pe drumuri depărtate* vol.I, p.11-90, Editura Minerva, 1987.

[15] Sophie Monneret, *L'imppressionisme et son époque*, *Dictionnaire international*, Robert Laffont, 1981, vol. II, p. 163-188.

Consultaţii pentru studenţi

Biblioteca lui Marin Sorescu

Într-o cameră interioară a casei, ferită de vacarmul străzii, regretatul Marin Sorescu îşi amenajase biblioteca şi masa de lucru. Cărţile tivesc pereţii înălţându-se până la buza tavanului. Deloc subţiri, rafturile viguroase din lemn furniruit cu mahon protejează sub sticlă, înşiruite pe două rânduri, comorile adunate într-o viaţă călătorită prin librăriile şi anticariatele din lumea largă: preţioase lucrări româneşti şi străine, tipărituri vechi, tomuri de lux, ediţii rare şi bibliofile, albume de artă, enciclopedii, alături de care se află tablouri, afişe, fotografii, precum şi numeroasele editări ale operei soresciene în limbile pământului. Nu ştiu dacă asta a urmărit poetul, ori hazardul trebuie invocat, însă cărţile din birou sugerează o aspiraţie secretă spre înalt, pentru că, dincolo de senzaţia de durabilitate şi rezistenţă a bibliotecii, copertele şi hârtia tomurilor celor mai felurite îşi scot în relief musculozitatea livrescă până sus, spre cerul care poate fi văzut prin imensul luminator din plafon. Pe acolo pătrunde soarele cuprinzând într-un spot de lumină masa de lucru şi, cu doar câţiva ani în urmă, fiinţa eterică a poetului. Razele strălucitoare şi vizibile, ca o aură, la întretăierea norilor cu soarele, vor fi fost însăşi inspiraţia, putându-se spune că Sorescu avea astfel o legătură spontană şi divină cu cerul. Întotdeauna îl găseam scriind, aplecat asupra manuscrisului. Ar fi, mai exact spus, cufundat în visarea de linişte meditativă ce învăluia biroul. Pe masa apropiată de unul dintre pereţii cărtuiţi, stă şi astăzi maşina de scris antediluviană cu ajutorul căreia poetul îşi dactilografia manuscrisele, imediat apoi înnegrite de modificări. Nea Mărin, cum îi ziceau oltenii lui, Vărul Shakespeare, cum îi spuneam, în absenţă, noi cei din redacţie, compunea tăcut, dar redacta repede şi sub o permanentă stare febrilă, scrisul transformându-se într-o răzleţire grafică de unghiuri aplecate în diverse direcţii, după traseul fulgurant al gândurilor. Scrise şi rescrise, dactilogramele aproape că-i erau smulse pentru a fi publicate. Cu toate acestea, până la tipar, autorul opera modificări, nu de puţine ori în ultima clipă, telefonic. Marin Sorescu avea o incredibilă disponibilitate de a zăbovi zi şi noapte, fără odihnă dar şi fără oboseală, pe cărţi şi manuscrise, fiindcă se vedea pa faţa sa că lucrează cu o plăcere inconfundabilă. Mintea nu-i sta o clipă locului, iar atunci când îşi făcea însemnări (avea mereu ceva de făcut), când scria, operaţiunea se transforma într-o îndeletnicire de teribilă urgenţă.

Când nu scria, desena. În redacţie toţi aveam câteva desene făcute, pe loc, de Marin Sorescu fiindcă era de ajuns să-i înmânezi un creion, un pix şi o bucată de hârtie pentru a se angaja un voluntariat imposibil de bănuit la această îndeletnicire, executată dezinvolt cu mâna stângă. Asta îl relaxa.

Când nu desena, picta, fiind foarte mândru de tablourile sale, pentru care trebuie considerat un membru important al clubului marilor scriitori cu varii îndeletniciri artistice, altele decât scrisul.

Cealaltă bibliotecă mi-a fost dezvăluită mai târziu, când Marin Sorescu m-a invitat în atelierul său de pictură aflat în podul mansardat al clădirii. La capătul scării din fier, răsucită în jurul propriului ax precum vertijul unei cochilii de melc, m-a întâmpinat o priveliişte unică, biblioteca de poezie a lui Marin Sorescu. Desfăşurate pe toată întinderea podului, aşezate pe secole şi ordonate pe un singur rând, având felurite dimensiuni, iar multe dintre ele dedicaţii (din toate perioadele), mii de volume multicolore întruchipează cea mai fabuloasă bibliotecă de poezie românească din câte există. Marin Sorescu voia că-i aibă pe toţi poeţii români în preajmă şi îmi place să cred că lor le picta la şevaletul peste care se revarsă şi astăzi, puternică, lumina crudă a singurătăţii.

Lucian CHIŞU

SECŢIA CULTURAL-ARTISTICĂ A TVRM
-STUDIOUL ARTISTULUI AMATOR-

ANUNŢĂ

SELECŢIONAREA din rândul studenţilor Universităţii *Spiru Haret* a următoarelor categorii de artişti amatori:
- solişti vocali şi instrumentişti din genurile de muzică:
  - folclor, uşoară, simfonică, operetă, operă;
- dansatori: dans popular, clasic, modern;
- recitatori, prezentatori, povestitori, actori amatori, artă dramatică, în vederea participării la programele şi proiectele emisiunilor ce vor fi înregistrate şi transmise pe postul TVRM.

Ziua: 4 noiembrie 2001, orele 10⁰⁰
Aula Universităţii *Spiru Haret*, Şos. Berceni nr. 24

Legitimația de maghiar

În contradicție cu principiile dreptului internațional

Prof.univ.dr. Constantin VLAD

(Continuare din pag.1)

Măsura întreprinsă de Ungaria n-ar trebui să surprindă. În fapt, ea nu este decît un nou pas în cadrul politicii adoptate de această țară după răsturnările din anii '89-'90. Înainte de aceste răsturnări, cercurile conducătoare maghiare considerau minoritățile naționale drept punți de legătură între așa-numita patrie-mamă și statele în care aceste minorități trăiau. După ele însă, Ungaria și-a asumat, constituțional, răspunderea pentru soarta maghiarilor aflați peste hotare, cu referire mai precisă la cei din unele țări vecine; aceasta, în condiții când lideri maghiari din diaspora și înalți oficiali de la Budapesta nu-și ascundeau ideile privitoare la revizuirea Tratatului de pace de la Trianon. În lumina acestei răspunderi, premierul de atunci J. Antall se considera prim ministru al 15 milioane de unguri, număr care, evident, includea și maghiarii de peste graniță. De pe o astfel de poziție, Budapesta promova activ legături directe cu minoritățile din țările vecine și stabilea raporturi speciale cu partidele etnice maghiare formate peste noapte în aceste țări. Iar politica externă și diplomația ungară aveau să se concentreze ani de-a rândul pentru câștigarea din partea unor importante foruri internaționale a drepturilor colective pentru minorități, înțelese ca un statut special și ca bază pentru obținerea unei autonomii locale administrativ-teritoriale constituite pe criterii etnice în zonele cu prezențe compacte de populație maghiară; cazul faimoasei Recomandări 1201 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei a reprezentat un moment de vârf în această privință. Și este de subliniat că solicitarea unui statut special pentru minoritățile maghiare din țările vecine contrasta puternic cu situația minorităților naționale din Ungaria, aflate într-un proces avansat de asimilare.

Aceste tentative au eșuat, însă. Prestigioase foruri internaționale, precum CSCE/OSCE și Consiliul Europei, urmând pozițiile de principiu ale Națiunilor Unite în materie și dovedind o gândire politică responsabilă, n-au acceptat conceptul de drepturi colective, toate documentele lor de poziție vorbind de drepturile *persoanelor* aparținând minorităților, înțelese ca drepturi fundamentale ale omului, fără deosebire de rasă, sex, limbă, origine și apartenență etnică. Legea la care mă refer reia și duce mai departe politica ungară în problema minorităților maghiare din țările vecine. Ea părăsește calea de până acum: aceea de a obține poziții oficiale ale unor organisme internaționale favorabile intereselor ungare, pe care apoi să le invoce spre a justifica pretinsa răspundere a Budapestei față de maghiarii de peste granițe; ea pune acum atât țările vecine, cât și comunitatea internațională în fața faptului împlinit, concretizat în adoptarea unei reglementări legale, *care creează drepturi și obligații juridice precise pentru statul ungar față de etnicii maghiari trăitori în alte state, cetățeni ai acestor state.* Ungaria întreprinde această măsură în mod declarat de pe pozițiile unui stat membru al Alianței Nord-Atlantice, aflat, totodată, într-o fază avansată a negocierilor de aderare la Uniunea Europeană, pretinzând că valorile care-i inspiră politica sunt valorile acestor organizații; mai mult, asumându-și un fel de rol vizionar în trasarea evoluțiilor viitoare, pe care le vor cunoaște aceste valori și realitățile cărora ele le dau sens, de pildă în construcția europeană. Cum altfel ar putea fi interpretată aroganța cu care lideri maghiari consideră depășite modelele De Gaulle și Kohl ale „Europei națiunilor", opunându-le „un nou concept maghiar", acela al unei „Europe a comunităților, inclusiv a comunităților naționale"? Ridicolul unei astfel de pretenții este evident; dezbaterile actuale privind viitorul Europei, inițiate de UE, o arată din plin. Chiar în forma radicală avansată de Germania în aceste dezbateri, într-o viitoare Europă federală urmează a se integra *statele și nu comunități amorfe, desbrăcate de atributele statale.*

Se pare însă că politica faptului împlinit prinde. Cu toate referirile repetate cu obstinație de către Budapesta la calitatea Ungariei de membră NATO, Alianța Nord-Atlantică păstrează tăcerea, cel puțin public. Este, desigur, cert că în structurile acestei Alianțe problemele privind Legea statutului maghiarilor sunt urmărite cu atenție, după cum nu încape nici o îndoială că Ungaria face toate eforturile să convingă NATO de justețea poziției sale în chestiunea dată. Scopul acestor eforturi este limpede: în cazul unor eventuale tensiuni care ar apărea în relațiile româno-ungare în urma aplicării legii statutului, răspunderea să fie pusă pe seama României. De altfel, momentul adoptării legii în cauză nu a fost ales de loc întâmplător: anume, după ce Ungaria a devenit membră NATO, în timp ce România se străduiește să fie admisă în Alianță. De aici, în cazul unor tensiuni ca cele evocate mai sus în raporturile româno-maghiare, asimetria pozițiilor celor două țări nu scapă nimănui: Ungaria ar fi judecată într-o asemenea situație ca o țară care are deja condiția de membră a Alianței; România – în calitate de țară candidată la aderare, aderare ce presupune însă, în mod obligatoriu, relații bune cu vecinii. Este un joc politic a cărui miză n-ar trebui să scape celor care au un cuvânt greu de spus în desfășurarea procesului lărgirii rândurilor Alianței. Elemente ca cele evocate arată că, în ciuda declarațiilor oficiale ale Budapestei de sprijin acordat României pentru admiterea în Alianța Nord-Atlantică, există cercuri influente maghiare care acționează pentru ca această admitere să nu aibă loc în viitorul apropiat; între altele, o dovedesc atitudinile ungare față de ideea unui tandem româno-bulgar în procesul integrării euro-atlantice a celor două țări.

În ceea ce privește Uniunea Europeană, poziția lipsită de echivoc de a cere Ungariei să desfășoare consultații substanțiale cu țările vecine pe problemele legate de aplicarea prevederilor legii statutului, precum și intenția declarată de a monitoriza în continuare evoluțiile în problema dată nu pot fi decât salutate. Este, desigur, de înțeles preocuparea UE ca legea respectivă să nu favorizeze o circulație a forței de muncă dinspre Ungaria, în afara cadrului creat de reglementările pentru spațiul Schengen; și se pare că argumentele aduse în acest sens de către Budapesta găsesc audiență la Bruxelles. Pe de altă parte, însă, aprecierea Comisiei Europene, potrivit căreia legea respectivă este non-discriminatorie nedumirește și derutează. Într-adevăr, este efectiv o contradicție în termeni să socotești nediscriminatorie o lege care acordă drepturi speciale cu caracter economic și social pentru un grup etnic, dacă o asemenea reglementare este privită în perspectiva admiterii Ungariei în Uniunea Europeană, știut fiind că, prin Tratatul de la Roma, libera circulație a persoanelor se află între cele 4 libertăți fundamentale, alături de libera circulație a produselor, serviciilor și a capitalului. Înscrise atunci ca un obiectiv de atins, aceste libertăți sunt deja înfăptuite în cadrul UE. *De drept și de fapt, pe Piața unică, inclusiv pe cea privind forța de muncă, nu este loc pentru nici o discriminare, cu atât mai puțin pentru discriminări de factură etnică.*

Este vorba, apoi, de tot ceea ce decurge din litera și spiritul Tratatelor care stau la baza organizării și funcționării Uniunii Europene pentru comportamentul statelor membre în relațiile lor reciproce. Poate fi oare în conformitate cu aceste Tratate pretenția unui stat membru de a purta răspunderea pentru soarta conaționalilor trăitori în alte state? Se poate imagina ca, păstrând actualele standarde comune Uniunii Europene, de exemplu, Italia să-și aroge dreptul de a se ocupa de italienii din Corsica, Franța – de francezii din Belgia, Germania – de germanii stabiliți în Olanda sau Danemarca, Austria – de austriecii din Tirolul de sud etc. etc? Se poate concepe situația ca statele membre ale Uniunii Europene să emită legitimații de apartenență etnică pentru conaționalii lor trăitori în alte state, care să le creeze anumite drepturi speciale în aceste state pe baze extrateritoriale, precum și pe teritoriul național pentru anumite perioade de timp? Se poate cineva gândi în mod serios că procesul apropierii popoarelor europene ar presupune împânzirea continentului cu legitimații de francez, german, italian, britanic, austriac și, de ce nu, de albanez, rus etc, legitimații care să ateste apatenența etnică a oamenilor, separat de documentele privitoare la cetățenia lor? Acestea nu sunt nicidecum întrebări retorice. Formularea lor și răspunsurile ce li se pot da dezvăluie absurdul unora dintre consecințele acceptării Legii statutului maghiarilor de peste granițe. Pentru că această acceptare *nu poate privi doar România, Slovacia și alte câteva țări vecine Ungariei.* Întrucât conținutul ei contrazice filosofia, fundamentele raporturilor dintre state, așa cum ele sunt înțelese în prezent, acceptarea legii în cauză ar semnifica înlocuirea filosofiei, a fundamentelor pomenite cu „noua concepție maghiară" despre protecția minorităților naționale, cu urmările sale inevitabile pentru relațiile dintre state. Așa cum se exprima premierul român , cu referire la răspunsul ce se așteaptă din partea Comisiei de la Veneția pentru Democrație și Drept în problema modalităților de protecție a minorităților, dacă se consideră că a sosit timpul să se aplice noi standarde în acest domeniu, ar fi natural ca ele să fie valabile pretutindeni în spațiul Consiliului Europei, și nu doar într-o parte a acestuia. Primul ministru Adrian Năstase preciza, totodată, că tot ceea ce este bun pentru Europa în materie de protecție a minorităților este bun și pentru România, dar nu dorim să fim poligon de încercare pentru soluții care exprimă nostalgii revizioniste.

Cu aceasta ajungem la esența semnificației politice a legii maghiare. Este de notat în această privință că, de unde în exterior Legea statutului este prezentată ca un mijloc de a asigura rămânerea maghiarilor de peste granițe pe pământurile lor natale, în interior aceeași lege e apreciată ca un pas în direcția unificării națiunii maghiare, dincolo și pe deasupra granițelor; iar referirile frecvente la „maghiarimea din arcul Carpaților" arată limpede ce se are în vedere cu prioritate prin această unificare. De aceea, în ciuda retoricii europene folosită de promotorii săi, Legea statutului reprezintă o tentativă de relansare și acreditare în condițiile actuale a unor concepții și poziții naționaliste, cu accente care amintesc de viziuni răspândite în secolele trecute. Ea contravine valorilor europene și nu poate decât crea obstacole în însușirea și aplicarea acestor valori, care cultivă ceea ce apropie popoarele statelor de pe continent, înțelegerea, cooperarea și solidaritatea lor. De aceea, faptul că și alte state, imitând Ungaria, își propun să adopte reglementări asemănătoare pentru păstrarea identității minorităților este de natură să atragă atenția forurilor europene, comunității internaționale în ansamblu, asupra potențialului generator de manifestări naționaliste, inerente legii maghiare. În plus, în ceea ce privește Ungaria, legea respectivă reprezintă o recrudescență a concepțiilor revizioniste, care n-au încetat niciodată după Trianon, un iredentism în formă nouă, cum se exprima recent Octavian Paler, într-un excelent articol pe această temă.

Dacă trecem de la asemenea aspecte concrete ale implicațiilor Legii statutului la o examinare conceptuală a acesteia, concluzia generală care se impune este aceea că prevederile sale contravin principiilor dreptului internațional referitoare la raporturile dintre state.

(Continuare în numărul viitor)

Studenți ai Facultății de Marketing și Comerț Exterior în primul stagiu de pregătire în Anglia

Acceptă provocarea în spirit comunitar

Conf.univ.dr. Manuela EPURE
Secretar științific al facultății

Un rol deosebit de important în pregătirea viitorilor economiști îl ocupă programele de instruire practică, realizate atât la nivelul facultății, cât și sub forma schimburilor de experiență cu alte instituții din țară și chiar din străinătate.

Studenții Facultății de Marketing și Comerț Exterior, a Universității *Spiru Haret*, au beneficiat, an de an, de programe de instruire practică, elaborate în colaborare cu S.C. Romexpo S.A. – principalul organizator de târguri și expoziții din România.

Însă, anul acesta, experiența s-a lărgit în acest domeniu, prin accesarea unor programe ale Comunității Europene special concepute pentru a permite tinerilor o instruire practică adecvată, un schimb de experiență cu alți colegi nu numai din România, ci și din alte țări.

Facultatea de Marketing și Comerț Exterior, respectiv colectivul de cadre didactice, responsabil cu instruirea practică a studenților, a participat la un concurs de proiecte pentru stagii de practică în străinătate.

Un astfel de proiect, numit „Facing the challenge in the community spirit" a fost declarat câștigător într-o competiție unde au participat peste 300 de proiecte, inițiate de diferite instituții de învățământ superior.

Organizatorul competiției de proiecte este Agenția Națională „Leonardo da Vinci", instituție ce reprezintă participarea Guvernului României la Programul Comunității Europene pentru Educație „Leonardo da Vinci".

Finanțarea proiectului FCICS („Facing the challenge in the community spirit") a fost de 24.500 Euro, beneficiarii fiind 8 studenți, din anul IV cursuri de zi ai Facultății de Marketing și Comerț Exterior, iar realizarea proiectului a presupus un stagiu de 3 luni în Marea Britanie.

Selecția celor 8 beneficiari s-a făcut de către o comisie, criteriile principale fiind rezultatele la învățătură, cunoașterea limbii engleze, nivelul de instruire teoretică la disciplinele de specialitate: marketing, comerț exterior etc.

Plasamentul studenților în întreprinderi britanice s-a realizat în colaborare cu IPPS (International Plasament Provider Service – partenerul englez în proiect), fiecare student fiind repartizat în funcție de gradul de pregătire profesională, nivel de cunoaștere a limbii engleze etc.

Fiecare din cei 8 studenți beneficiază de plasament pentru stagiu de practică în întreprinderi britanice, având diferite orientări atât în sectorul de stat (Employment Service – Job Center), cât mai ales, în sectorul privat (Meritex International Blue Sky Technology).

Perioada de plasament este 3 septembrie 2001–23 noiembrie 2001 (12 săptămâni), iar rezultatele finale se vor concretiza în studii de marketing privind caracteristicile pieței forței de muncă în Marea Britanie, implementarea metodelor specifice marketingului la Gemini Radio, studii de piață pentru diferite companii private ș.a.. Toate aceste rezultate urmează a fi larg valorificate, fiind prelucrate sub forma unor interesante studii de caz (caiet de aplicații și studii de caz), utile tuturor studenților facultății noastre, în acest fel devenind și ei „ținta" pentru diseminarea acumulărilor practice a celor 8 beneficiari.

Iată că, încă o dată, s-a demonstrat preocuparea pentru a furniza studenților noștri atât o temeinică pregătire teoretică, cât și o interesantă și deosebit de instructivă formare practică.

Experiența de a trăi și a lucra efectiv într-o companie străină, de a lua contact cu o altă cultură constituie pentru acești tineri români, studenți ai Universității *Spiru Haret*, șansa de a se elibera de complexe, de a acționa în viitor pornind de la experiența acumulată în Marea Britanie, de a înțelege și a accepta provocarea în „spirit comunitar".

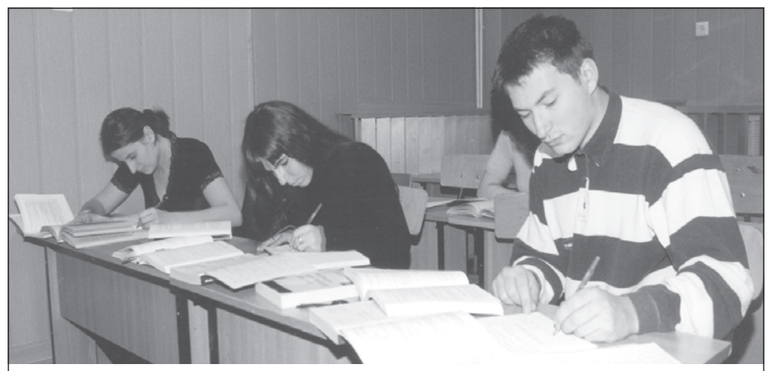

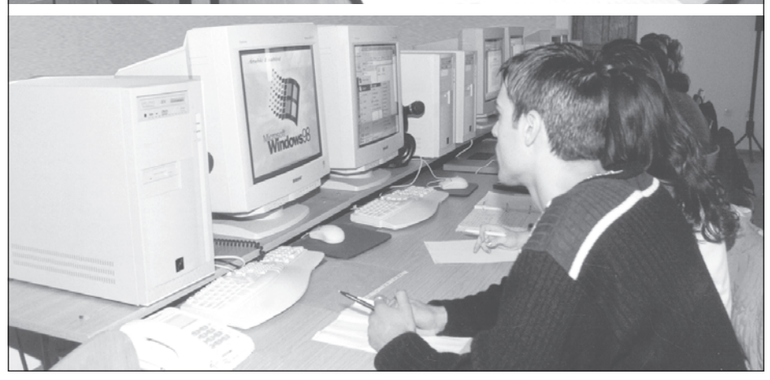

La confluența dintre milenii

GLOBALISM ȘI NAȚIONALISM

Dr. Ion MITRAN

(Urmare din numărul 316)

3. Contexte internaționale și destine naționale

Nu numai teoretic dar, mai cu seamă, practic, confruntările de idei lansează **avertismente de urgență** privind condițiile politicii globale, azi și în viitor, în sensul conștientizării a ceea ce se poate „produce" negativ în viitorul imediat sau mai îndepărtat și, în fapt, nu trebuie permis să se „producă". Evident, nu poate și nu trebuie permisă revenirea, fie și deghizată a anomaliilor secolului al XX-lea, dar cum importante schimbări globale au ieșit de sub control, sunt necesare acțiuni coerente, deliberat concertate, aplicabile și aplicate și nu doar discutabile ori formal discutate. Dar, dezbaterile actuale, conturând, perspectiva configurării a cel puțin trei centre de mare putere economică (Japonia, Uniunea Europeană și S.U.A.), în spatele cărora se află ipotetic, noi pretendenți (China, Rusia și poate chiar India), sunt de luat în seamă inconfundabila concurență dintre acestea, apariția unei noi fizionomii a ordinii internaționale, dar și o serie de dificultăți, obstacole și contradicții pe scena mondială. Unirea rațiunilor în fața unor noi pericole, precum terorismul, este un semn al „frontului comun" pentru democrație.

Dincolo de acuratețea, subtilitatea sau diversitatea ipotezelor și soluțiilor, de pledoaria pentru o „variantă democratică a controlului mondial", analizele realiste pe această temă pun în evidență, mai stringent ca oricând, necesitatea promovării consecvente a dezbaterilor și consultărilor multilaterale asupra soluțiilor de urmat, în contextul democratizării reale și eficiente a relațiilor internaționale.

Cum atrag atenția destui analiști, globalizarea nu poate să însemne sau să instaureze o „dictatură a pieței mondiale". „Dacă în toate problemele existențiale ale viitorului guvernele nu pot face altceva decât să invoce constrângerile specifice economiei transnaționale, atunci orice politică se metamorfozează într-un spectacol al neputinței și statul democratic își pierde legitimitatea. Globalizarea devine o capcană pentru democrație".[7]

Conștiința actualelor sfidări mondiale, aglomerarea avertismentelor de urgență, complexitatea vieții politice contemporane solicită intens contribuția analiștilor sociali și politici, a politicienilor realiști, iar această contribuție nu poate să nu semnaleze sau să nu ia în „calcul" **fenomenul revigorării funcției și vitalității națiunilor, implicit consistența și viabilitatea doctrinei politice a naționalismului modern,** în condițiile începutului de secol.

Dar ce semnifică, în modernitatea (sau postmodernitatea) intrării în secolul al XXI-lea, doctrina naționalismului și personalitatea națiunilor ?

În termenii cei mai generali, doctrina politică a naționalismului, derivată din conceptul de națiune și întemeiată pe rațiuni ale interesului național, are o accepțiune specifică, desemnând, de obicei, politica independenței economice și politice, apărării suveranității naționale, cauza progresului și prosperității propriei națiuni și propriului stat, în contextul colaborării și cooperării internaționale. Astfel, naționalismul își găsește echivalența în conștiința apartenenței la un anumit popor, la un anumit mediu economic, social, politic și cultural – ceea ce la nivel psihosocial, ideologic, devine patriotism – simultan cu deschiderea continuă spre lume, spre „satul planetar".

Considerată a reprezenta „ideologia cu cele mai ample efecte în lume", doctrina naționalismului pozitiv, constructiv, „pune accentul pe importanța națiunilor în explicarea proceselor istorice și în analiza vieții politice contemporane"[8].

Ca doctrină politică, naționalismul întrunește conotații specifice în funcție de stadiul istoriei unui popor sau altuia, de obiectivele sau scopurile forțelor social-politice care le promovează. În fond, nici în acest domeniu al politologiei, luând anumite rezerve, nu este „nimic nou sub soare". Și alte doctrine, precum liberalismul, social-democrația sau democrația creștină poartă amprenta epocii istorice, a contextului național și internațional, luând înfățișări diverse și solicitând explicații concrete, în afara generalizării pripite sau extrapolării forțate, artificiale. Recursul la istoricitate, la condițiile geopolitice de exprimare efectivă și de influență reală, se cere a fi neapărat prezent în cazul abordării naționalismului ca doctrină politică. Rolurile acestei doctrine au fost și sunt încă (vor fi și în secolul al XXI-lea) benefice, pozitive pentru destinul național și contextul internațional, dar și malefice, negative. Una este a susține cauze naționale fără a încălca drepturi și aspirații ale altora (națiuni, naționalități, etnii) și altceva a „trece peste orice", a diminua și anula interesele și aspirațiile altora.

Apărută sau configurată mai puternic în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, o dată cu formarea primelor națiuni moderne și în procesul consolidării statelor naționale, doctrina naționalismului a căpătat semnificații diverse și adesea contradictorii în secolul al XX-lea. Tentațiile de acaparare manifestate de statele puternice, îndeosebi, subjugarea economică și politică a unor națiuni, aspirațiile către libertate, prosperitate și independență națională, statală au înscris în istorie o anumită dinamică a agresivităților, au generat confruntări și războaie, „ajungerea la extreme", după o expresie a lui Clausevitz. În acest creuzet al istoriei s-a fluidizat, doctrinar, naționalismul, s-au separat diversele lui variante, cu adevărat sau fals progresiste, fie că intraseră sau nu în simbioză cu alte doctrine, ca liberalismul, socialismul, rasismul, fascismul, comunismul, populismul etc.

4. Înțelesuri diametral opuse

Doctrina naționalismului se cere a fi considerată din cel puțin două perspective esențiale, diametral opuse, fapt ce produce adesea derută, mai ales din cauza exceselor și a interpretărilor, nu de puține ori, speculative, pur oportuniste.

O primă perspectivă ar fi aceea care definește naționalismul ca manifestare a caracterului național al unui popor, al unui grup etnic, exteriorizată prin sentimentul apartenenței la o națiune și conștientizarea unor interese comune în acest cadru. Astfel înțeles și practicat, în trecut și în prezent, naționalismul a îndeplinit și continuă să îndeplinească un rol istoric pozitiv; industrializarea și formarea societăților moderne au creat terenul afirmării naționale, iar comunitatea de interese naționale ale unui popor, identitatea sa națională și culturală s-au exprimat și au fost recunoscute, pe plan internațional, prin intermediul unor construcții politice proprii, independente, suverane și egale în raport cu alte comunități naționale.

A doua concepție contemporană a naționalismului se manifestă prin exacerbarea sentimentului național, prin intoleranță și agresivitate față de alte popoare sau grupări etnice. Naționalismul poate fi astfel expresia unui etnocentrism deformat structural, care îndeplinește un rol distructiv, devenind **o mișcare extremistă,** în contradicție cu spiritul civilizației moderne, al drepturilor omului și al raporturilor de egalitate și respect reciproc dintre națiuni.

Unii analiști politici consideră că național-socialismul fascist și alte orientări (comunismul) au combinat excesiv revendicarea puterii statului și pretinsele interese ale națiunii, iar sub masca internaționalismului proletar și a luptei pentru triumful mondial al socialismului s-a dezvoltat în paralel o altă procedură de aservire. Este vorba, astfel, despre o „logică naționalistă", în sensul că, „în mrejele ei cad și unii politicieni din statele liberale care critică «anarhia» endemică, deoarece aceasta duce la slăbirea puterii; considerând națiunea drept valoarea supremă și incontestabilă, ei cer ca tot ceea ce ține de instituții și moravuri să fie pus în serviciul forței și gloriei „naționalismului"[9].

Ca ideologie, naționalismul se exprimă prin întrepătrunderea dintre politic și etnic, mergând până la contopirea lor irațională – echilibrul sau dezechilibrul dintre acestea, gradul diferit de prevalență în diverse etape ale istoriei unui popor pot face din naționalism **o doctrină avansată sau una retrogradă**. Numit „sufletul politic al unui corp etnic", naționalismul a putut și poate evolua ambivalent: **constructiv** sau **distructiv**. Spre exemplu, în concordanță cu aspirațiile democratice, de progres și prosperitate, o politică îndreptată spre lupta pentru afirmarea demnității naționale și a valorilor creative ale unui popor este una constructivă; dacă însă, în anumite împrejurări istorice, prevalează și chiar domină aspectul etnic, absolutizat sau exclusivist, atunci se creează terenul propice pentru degenerarea naționalismului în șovinism și xenofobie, fenomene ce subminează climatul democratic.

Un asemenea exclusivism rezultă din adoptarea la Budapesta a unei legi anacronice, zise a „legitimației de maghiar". După cum au relevat numeroși comentatori, această orientare relevă înțelegerea sau abordarea unilaterală, pur etnică a naționalității, în contradicție cu standardele europene care pornesc de la abordarea civică, democratică a minorităților naționale.

Într-un sistem al pluralismului democratic, în care coexistă liber diverse doctrine politice, fiecare dintre acestea, oricare ar fi ea, nu poate să nu apere interesele naționale, care devin un fel de numitor comun al doctrinelor și practicilor politice oricât ar fi de diferite tacticile, strategiile și programele acestora. În acest sens, naționalismul constructiv, democratic este un factor de progres, la antipodul naționalismului șovin, rasist sau xenofob, pornit din motive declarate sau ascunse, împotriva altora (a altor națiuni, naționalități sau etnii); naționalismul de acest gen devine, de regulă, antidemocratic, în cele din urmă, antiuman.

Analiza obiectivă a doctrinei naționaliste impune a se răspunde concret, corect, cinstit și obiectiv la întrebări simple, dar preocupante: ce fel de naționalism ?; cui servește o teorie sau alta, o practică sau alta? Politologii remarcă, pe bună dreptate, că, în viața politică, orientări precum extremismul populist – o ideologie lipsită, în anumite contexte, de scopuri morale – se revendică de la naționalism. Așa se explică, în parte, de ce „populismul poate, în circumstanțe, să îndeplinească o funcție revoluționară sau conservatoare. Definirea acestei funcții trebuie să facă obiectul unei analize ferme spre a nu fi lăsată în seama hazardurilor judecății istoriei"[10].

Ca doctrină și practică politică, naționalismul are și alte înțelesuri, fiind asociat cu atitudinile exclusiviste, catalogat chiar ca unul din „sâmburii" conflictelor sociale moderne. Cei ce au sesizat o asemenea „evoluție-involuție" constată că „redescoperirea etnicului" a generat adesea răbufniri nefericite ale naționalismului. Dar sensul negativ, exclusivist al unor asemenea „ieșiri" teoretice sau practice poate fi anihilat prin sensul pozitiv al naționalismului constructiv, al toleranței specifice democrației autentice și societății civile, integrate într-o comunitate internațională, de asemenea democratică, aptă a sprijini personalitatea națiunilor și naționalităților, a respecta voința și interesele popoarelor și statelor.

[1] Zaki Laidi, *Un Monde privée de se*ns, Fayard, Paris, 1994, p. 23-24.
[2] *Ibidem*, p.264.
[3] Ignacio Ramonet, *Geopolitica haosului*, Editura Doina, București, 1998, p.56-57.
[4] Ignacio Ramonet, *Geopolitica haosului*, p. 60-61.
[5] Alexander King, Bertrand Schneider, *Prima revoluție globală*, Editura Tehnică, București, 1993, p. 80-83.
[6] Bertrand Schneider, *Revoluția descuțlilor, Raport către Clubul de la Roma*, Editura Politică, București, 1988.
[7] Hans-Peter Martin, Harald Schumann, *Capcana globalizării*, Editura Economică, București, 1999, p.23.
[8] *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice,* Humanitas, București, 2000, p 524.
[9] François Châtelet, Eveline Pisier, *Concepțiile politice ale secolului XX.,* Humanitas, București, 1994, p. 136.
[10] *Ibidem,* p.211.

Televiziunea *România de Mâine*

Post propriu de televiziune național, universitar și cultural

„Prin noi, facultatea la tine acasă!”

ÎN SPRIJINUL PREGĂTIRII STUDENȚILOR DE LA UNIVERSITATEA *SPIRU HARET*

Postul de televiziune ***România de Mâine (tvRM)*** transmite, în direct şi înregistrate, din amfiteatrele şi laboratoarele universității, cursuri, sinteze, consultații, lucrări practice de laborator ***pentru studenții de la toate formele de învățământ, cu precădere pentru cei ocupați în diverse activități***. De asemenea, programul postului cuprinde emisiuni cu caracter cultural, ştiințific, informativ, educativ, sportiv, de divertisment.

Studioul amfiteatru

Ştiri din țară și din întreaga lume pentru cele mai largi categorii de telespectatori

Programul

Televiziunii *România de Mâine (tvRM)*

Luni
29 octombrie 2001

7:30 **Ştiri**
8:00 Revista presei
9:00 Drept internațional public (1)
9:55 Multiculturalism. Documentar
10:20 Dreptul muncii (2)
11:30 Drept civil (1)
12:30 Fişier economic. Întreprinderi mari sau mici? Documentar
12:55 Din folclorul românesc
13:20 Nuntă în Țara Lăpuşului. Documentar
13:50 Moment folcloric
14:00 Informatică pentru sociologie (3)
15:00 Pedagogie generală (1)
15:30 Tineretul britanic. Documentar
15:55 Bazele informaticii (2)
16:30 Metode şi tehnici de cercetare în sociologie (3)
16:55 Bazele contabilității (2)
18:00 Cum să începem o afacere? Documentar
18:25 Secvențe universitare
18:30 **Ştiri**
19:00 Dialog juridic – consultații juridice cu prof.univ.dr. Corneliu Turianu
19:30 Patrimoniul cultural al umanității (1)
20:30 Videoclipuri muzicale
21:35 Provence. Documentar
22:25 Cultura americană
22:55 Jardines del Rey - Cuba
23:00 **Ştiri**
23:30 Program muzical nocturn

Marți
30 octombrie 2001

7:30 **Ştiri**
8:00 Revista presei
9:00 Economie politică (3)
9:50 Fişier economic. Este sistemul capitalist cel mai bun sistem? Documentar
10:20 Matematici pentru economişti (3)
10:50 Birotică (2)
11:20 Automobilele. Documentar
11:50 Geografie economică mondială (3)
12:50 Din folclorul românesc
13:20 Anul Brâncuşi. Popas la Hobița
13:30 Horă la Pietrari
14:00 Genurile presei (1)
14:40 Istoria literaturii române (1)
15:10 Limba latină (3)
15:35 Realități italiene. Documentar
16:30 Istorie şi civilizație engleză (2)
17:05 Presă şi cultură – texte de referință
18:25 Secvențe studențeşti
18:30 **Ştiri**
19:00 Sănătate pentru toți
19:50 Muzică şi dansuri irlandeze (1)
20:50 Microcosmos. Concert în iarbă
22:00 Muzică şi dansuri irlandeze (2)
22:45 Cuba. Reportaj turistic
23:05 **Ştiri**
23:35 Program muzical nocturn

Miercuri
31 octombrie 2001

7:30 **Ştiri**
8:00 Revista presei
9:00 Cercetări de marketing (1)
9:30 Psihologie experimentală (2)
10:05 Ferestre spre Europa (1)
10:25 Psihologia educației (1)
11:00 Fundamentele psihologiei (3)
11:25 Asistența socială. Documentar
11:55 Pedagogie generală (2)
12:25 Un dar pentru noi înşine. Documentar
12:50 Din folclorul românesc
13:20 Nouă meşteri mari. Documentar
13:35 Melodii populare româneşti
14:00 Relații internaționale contemporane (1)
15:10 Marea Britanie în 50 de imagini. Documentar
15:35 Cultură şi civilizație europeană (1)
16:50 Drept diplomatic şi consular (3)
17:20 City – inima economiei britanice. Documentar
17:45 Drept comercial (1)
18:15 Secvențe universitare
18:30 **Ştiri**
19:00 Litera şi spiritul legii – talk-show de prof.univ.dr. Corneliu Turianu
19:35 Plaiuri străbune
19:45 Interviul săptămânii
20:20 Tropicana – Spectacol muzical
21:20 Viața planetei. Marea. Documentar
22:15 Videoclipuri muzicale
22:35 James Whistler - grafică
23:00 **Ştiri**
23:30 Program muzical nocturn

Joi
1 noiembrie 2001

7:30 **Ştiri**
8:00 Revista presei
9:00 Drept civil (2)
9:45 Sistemul legislativ. Documentar
10:15 Drept penal – partea generală (3)
10:45 Drept comercial (2)
11:10 Comerț cu amănuntul. Documentar
11:40 Drept roman (2)
12:45 Vârstele memoriei. Adamclisi
12:55 Din folclorul românesc
13:25 Satul românesc vâlcean
13:55 Psihologia educației (3)
14:50 Spiru Haret – ctitor de şcoală românească
15:00 Dialog juridic (r)
15:30 Istoria economică a României (2)
16:30 Piețe de capital şi burse de valori (1)
17:00 Asigurările în economia de piață. Documentar
17:30 Geografie economică mondială (3)
18:20 Secvențe universitare
18:30 **Ştiri**
19:00 Lecția de sănătate
19:30 Notre Damme de Paris (1)
20:40 Bourgogne. Documentar (1)
21:35 Notre Damme de Paris (2)
22:40 William Hewitt - pictură
23:00 **Ştiri**
23:30 Program muzical nocturn

Vineri
2 noiembrie 2001

7:30 **Ştiri**
8:00 Revista presei
9:00 Statistică economică (4)
9:35 Proiectarea unui produs. Documentar
10:00 Finanțele întreprinderii (1)
10:35 Bazele contabilității (3)
11:10 Cum să începem o afacere? Documentar
11:35 Istoria economică a României (3)
12:35 Bazele informaticii (2)
13:05 Din folclorul românesc
13:35 Tradiții păstoreşti. Documentar
14:00 Istorie şi civilizație franceză (2)
14:35 Lieduri pe versuri de Eminescu
14:55 Ilustrate din Cuba
15:00 Sănătate pentru toți (r)
15:55 Literatură engleză (1)
16:25 Limba franceză contemporană (3)
17:00 Literatură română (1)
18:10 Spiru Haret – ctitor de şcoală românească
18:20 Secvențe universitare
18:30 **Ştiri**
19:00 **Lumea în clipa 2000** - talk–show de Marian Oprea
19:50 Cele mai frumoase grădini ale lumii. Documentar
20:35 Jazz la Cotton Club (1)
21:30 Sponsorizarea artelor. Documentar
22:00 Jazz la Cotton Club (2)
22:50 Pinar del Rio
23:00 **Ştiri**
23:30 Program muzical nocturn

Sâmbătă
3 noiembrie 2001

7:30 **Ştiri**
8:00 Revista presei
9:00 Psihologia educației (5)
9:30 Fundamentele psihologiei (4)
9:50 Tineretul britanic. Documentar
10:15 Informatică pentru sociologie (4)
11:15 Psihologie experimentală (3)
11:45 Reciclarea prosperității. Documentar
12:15 Metode şi tehnici de cercetare în sociologie (4)
12:45 Din folclorul românesc
13:10 Călător în Țara Lăpuşului. Documentar
14:10 Istorie şi civilizație franceză (3)
14:40 Cântecele Oltului
15:00 Litera şi spiritul legii (r)
15:40 Drept diplomatic şi consular (4)
16:05 Drept comercial (2)
16:35 Rolul medicului veterinar în protecția sănătății consumatorului
17:45 Drept roman (3)
18:20 Secvențe universitare
18:30 **Ştiri**
19:00 Step – Spectacol şcoală
19:30 Viața planetei. Parcul național. Documentar
20:25 Videoclipuri muzicale
21:30 Teatru laser
22:45 Granma – Ilustrate cubaneze
23:00 **Ştiri**
23:30 Program muzical nocturn

Duminică
4 noiembrie 2001

7:30 **Ştiri**
8:00 Viața planetei. Marea. Documentar
8:55 Căluşul oltenesc (1)
9:10 Conservarea patrimoniului. Documentar
9:35 Plaiuri străbune
9:45 Jose Liman –Dance company
10:15 Stress-ul : Dezbatere
10:45 Cântece vechi în Lumea Nouă
11:10 Sponsorizarea artelor. Documentar
11:40 Din folclorul românesc
12:00 **Lumea în clipa 2000** (r)
12:50 Căluşul oltenesc (2)
13:00 Frumusețea profesiei de medic veterinar
14:20 Videoclipuri muzicale
15:00 Lecția de sănătate (r)
15:30 Cele mai frumoase grădini ale lumii. Documentar
16:15 Muzică rap - Franța
17:30 Interviul săptămânii
18:05 Toamna în Bucegi
18:15 Secvențe studențeşti
18:30 **Ştiri**
19:00 Muzică franțuzească – OBISPO - live
20:35 Balet – Spectacol şcoală
21:00 Jazz-ul la el acasă (1)
21:55 „Doar o zi”. Reportaj turistic
22:05 Jazz-ul la el acasă (1)
23:00 **Ştiri**
23:30 Program muzical nocturn

Opinia națională

Telefoane: 410.39.11 şi 410.39.13, interioare: 117, 122 Fax: 411.33.84

REVISTA *OPINIA NAȚIONALĂ* ESTE EDITATĂ DE FUNDAȚIA *ROMÂNIA DE MÂINE*.
Instituție social - umanistă de cultură, ştiință şi învățământ
Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poştale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăseşte la poziția 2.256.
Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poştal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională,* Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, Bucureşti, Cont 2511.1-23.1/rol-B.C.R.– Sucursala Unirea.
ISSN 1221-4019
Machetarea computerizată şi tiparul executate de LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ŞI TIPOGRAFIA FUNDAȚIEI *ROMÂNIA DE MÂINE*
Publicația **OPINIA NAȚIONALĂ** este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții şi Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

DIN VIAȚA COTIDIANĂ A UNIVERSITĂȚII SPIRU HARET

Transformați în subiect al vieții universitare, în coparticipanți ai propriului proces de formare profesională, studenții Universității *Spiru Haret* frecventează regulat cursurile, desfășoară activități susținute în laboratoare computerizate și în biblioteci, conferă seminariilor și sesiunilor de comunicări științifice un caracter de substanțială dezbatere, ridicând astfel dialogul profesor - student la valoarea celui dintâi principiu metodologic în activitatea universitară.

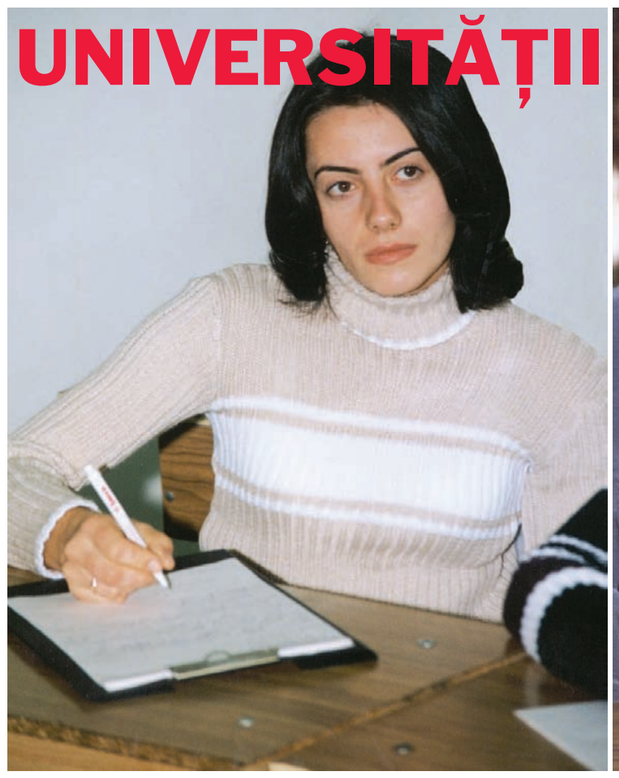

Tinerele valori se afirmă

La 2 octombrie 1998, Ionuț-George-Răzvan Gabroveanu împlinea frumoasa vârstă de 19 ani, era proaspăt student al Universității *Spiru Haret*, Facultatea de Drept, și , într-un mod specific, cocheta cu pictura. Zic *într-un mod specific* pentru că acest tânăr excepțional dotat evidencia un talent multiplu, manifestat pe spații aparent dintre cele mai diferite. Avea doar 19 ani și era câștigător al mai multor concursuri, naționale și internaționale, laureat al tot atâtor premii.

L-am cunoscut la puțin timp după ce împlinise 19 ani, cu prilejul Expoziției colective de pictură, grafică și acuarelă, organizată, la Palatul Șuțu, de Muzeul de istorie și artă al Municipiului București și de Fundația națională *Henry Coandă* pentru sprijinirea tinerilor superdotați. Am fost cucerit de frumusețea tablourilor sale. Pictura sa mi se părea de-a dreptul un miracol pentru un tânăr de nici 20 de ani, îți vorbea parcă de dincolo de realitatea ei materială, era grav interogativă,

bântuită de esențial, pentru ca, în cele din urmă, după o oarecare reflecție, să ți se înfățișeze asemenea unor limanuri îndelung năzuite. Compozițiile sale mi-au rămas în memorie asemenea unor flăcări albastre, subțiri, din cele ce joacă noaptea deasupra unei comori adăpostite în pământ.

Am venit în redacția *Opiniei naționale* și am pus pe hârtie impresiile culese în această expoziție. În virtutea acestei mărturisiri, să mi se îngăduie a reproduce aici câteva fragmente din însemnările apărute în numărul 243 din 29 martie 1999 al revistei *Opinia națională*:

Destinul României este, totuși, fast – credem nestrămutat în acest adevăr! – pentru că o anume lege, inefabilă, dar reală, acționează ca un factor de

compensație istorică tocmai acum, când țara noastră parcurge o etapă vitregă, dureroasă, de intens dramatism. În virtutea acestei supreme legi de compensație istorică, în noile generații ale României apar foarte mulți copii dăruiți cu harul creației, al muncii și al credinței în puterile cu care ei și neamul lor au fost înzestrați. Sunt copii excepțional dotați, și nu doar câțiva, ci într-un număr în continuă creștere, sunt excepțiile care, prin frecvența și valoarea lor individuală, tind să devină o regulă: regula de aur a începutului de mileniu, spre virtualitățile căruia scrutează

întreaga noastră istorie, ca spre sorocul de împlinire a dreptății sacre, îndelung așteptate.

Iată că intens și îndelung năzuita **Schimbare la față a României** *este nu numai posibilă, dar și la prag de împlinire, grație îndeosebi acestor copii minunați, trimiși, parcă, în prezentul nostru vitreg, ai veacurilor de ardentă venerație românească față de lumina cărții și a școlii. Universitatea* Spiru Haret, *ca structură educațională fundamentată pe primatul valorii, al calității, numără printre studenții săi din ce în ce mai mulți asemenea tineri cu capacități multilaterale, talente complexe aflate pe drumul împlinirii. Unul dintre*

acești tineri este Gabroveanu Ionuț George Răzvan, student în anul I al Facultății de Drept. S-a născut la 2 octombrie 1979, în orașul Băilești, județul Dolj. (...)

Pictura studentului Ionuț Gabroveanu surprinde deopotrivă prin precizia liniei și prin coloritul viu, dar în cele din urmă echilibrat, de factură clasică. Are preferința pentru natura statică, îndeosebi pentru flori, îngemănate în buchete, dar care, ca și în cazul unor tablouri mai ample (Perseu tăind capul Meduzei, peisaje de iarnă, cabane în munți, marină, studii de nud), emană o tensiune spirituală specifică prin contrastul dintre planuri, convertit, până la urmă, în simboluri ale duratei, ale permanenței. Este un echilibru dobândit prin reflecție. Bogata spontaneitate a tânărului artist se încheagă în structuri riguroase, dar cu un puternic fond subtextual, cu fecunde izvoare de sugestie care satisfac sensibilități dintre cele mai felurite. După un periplu prin tensiunile dramatice ale lumii înconjurătoare, tânărul artist ne invită, de fiecare dată, spre reculegere, singura care limpezește spiritul și-l încarcă de energia faptelor viitoare.

Și fiindcă am amintit despre acea inefabilă, dar evidentă lege a compensațiilor istorice, ne place să identificăm în tânărul artist, provenit din Valea Jiului, pe purtătorul unui mesaj de eternă solidaritate românească, în stare să răzbune prin artă suferințele alor săi și ale noastre. „E-ndreptățirea ramurei obscure / Ieșită la lumina din pădure / Și dând în vârf, ca un ciorchin de negi, / Rodul durerii de vecii întregi”.

Testamentul arghezian găsește în tânărul pictor din Valea Jiului un punct de referință.

Așa am scris atunci și nu găsesc nimic de schimbat, astăzi, când Ionuț – George - Răzvan GABROVEANU are 22 de ani, este student în anul al IV-lea al Facultății de Drept a Universității *Spiru Haret* și un pictor pe deplin format. Între timp, a deschis mai multe expoziții personale, toate elogiate, privite ca adevărate evenimente artistice. Evoluția lui, pe cât poate fi previzibilă evoluția unui artist plurivalent, nu lasă loc nici unei îndoieli.

Mihai IORDĂNESCU